

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

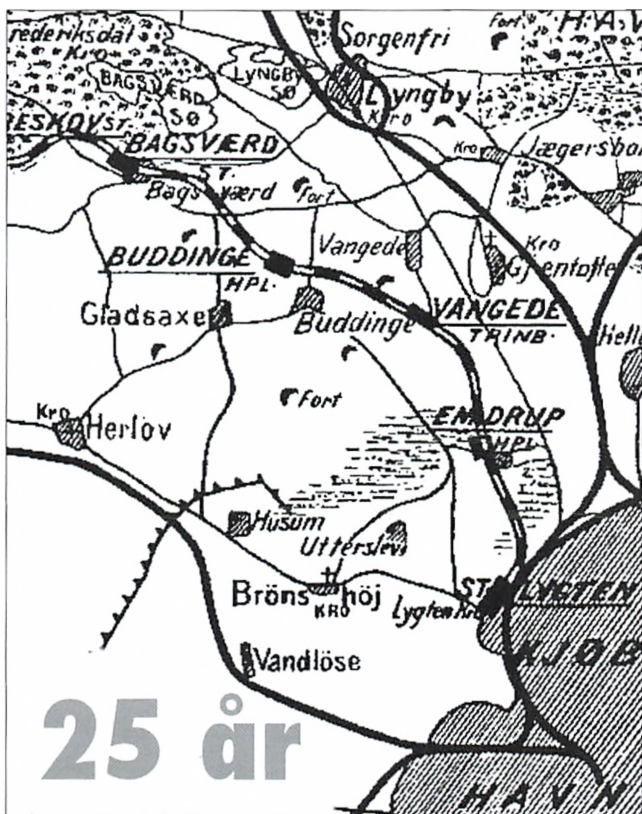
Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

NYT FRA LOKALHISTORIEN

UDGIVET AF LOKALHISTORISK SELSKAB FOR BRØNSHØJ, HUSUM OG UTTERSLEV

Det gamle landkort er fra 1906 og viser Slangstrupbanens forløb med afgang fra Station Lygten (se side 13), og videre ud forbi Emdrup Holdeplads (se side 23), der ligger tæt ved Utterslev 'Sø' (se side 30). For enden af den har vi den dengang nyanlagte Husumvold (se side 36). Brønshøj Kirke er angivet med et kors (se side 8) og tæt ved finder vi Utterslev, som fik sin egen kirke takket være en ihærdig filmskuespiller (se side 5).

NYT FRA LOKALHISTORIEN udkommer fire gange om året. Eftertryk er tilladt efter aftale og med kildeangivelse. Bladet modtager meget gerne indlæg fra medlemmerne, men redaktionen påtager sig intet ansvar, hverken for indhold eller for korrektur.
 Redaktion: Thomas Viggo Pedersen (ansvarsh.).

Indhold

Jesper Ewald	Begyndelsen	3
Bente Winther Olsen	Bronzealderhøje	4
Svend Olsen	Brønshøjgade	5
Svend Olsen	Frimærkekirken og Fyrtårnet	5
Svend Olsen	Englænderne i Sokkelund	8
Christian Kirkeby	Lygten Station	13
John Hedelund	Brandstationen	15
Jørgen Rose	Tanker om historien	16
Poul Lindebjerg	Skuespillerforeningens Hus	17
Anne-Lise Crety	Vintertanker i Husum 79	19
John Schøler Nielsen	Bondestuen	21
Thomas Viggo Pedersen	Drama i Emdrup	23
Poul Lindebjerg	Historien om en nøgleperson	24
Helge Baun Sørensen	Mysteriet opklaret	25
Christian Kirkeby	Østre Kapel	28
Svend Ole Nielsen	Utterslev Sø	30
Viggo Møller-Jensen	Atelierhusene	34
Svend Ole Nielsen	Husumvoldens arbejdsstyrke	36
Formænd for Lokalhistorisk Selskab		40
To af Selskabets vidende personer		41
Udvalgte arrangementer gennem årene		42
Møder og arrangementer		43
Adresser		44

Ordet kavalkade betyder egentlig et optog af heste, og i anledning af vores fælles forenings 25 års jubilæum har vi trukket nogle gamle travere af stalden, så de kan komme ud i solen og vrinske lidt. God ridetur!

Blad nr. 1, december 1990

FORMANDEN BYDER VELKOMMEN af **Jesper Ewald**

Formanden byder velkommen "Brønshøj har sovet længe" — således stod der i et af vore lokalblade for nylig i forbindelse med en præsentation af vort nye selskab.

For at råde bod herpå har en række personer fundet sammen for at vække den slumrende lokalhistoriske interesse, og den 10. september 1990 holdt Lokalhistorisk Selskab for Brønshøj, Husum og Utterslev stiftende generalforsamling.

Har vi ikke allerede et "lokalt" museum i Brønshøj – og hvad skal vi med et lokalhistorisk selskab?

Vi har Brønshøj Museum – se iøvrigt herom senere – og et lokalhistorisk arkiv, men det er ærlig talt ikke de helt store udfarende aktiviteter, der har kendetegnet deres hidtidige virke.

Lokalhistorisk Selskab's formål og interesse er derfor at udbygge og styrke den lokalhistoriske og topografiske interesse og viden i vort område ved

- at samle personer med interesse for BHU's historie og topografi,
- at medvirke til indsamling og bevaring af effekter, der belyser lokalhistorien og topografien
- at udgive litteratur, billeder etc. om lokalområdet
- at afholde møder og foredrag
- at arrangere udstillinger.

Det vil kort sagt sige, at Selskabet ønsker at yde et positivt bidrag til at fremskaffe materialer samt lokalhistorisk og topografisk viden om vort område samt at formidle denne viden ved foredrag, udstillinger og publikationer.

Hvad har vi så præsteret i vor korte levetid?

Indtil nu har vort arbejde hovedsagelig været koncentreret om alle de formalia, der skal til i forbindelse med etablering af en forening. Stiftende generalforsamling, oprettelse af giro, godkendelse fra Skatteministeriet etc. er alt sammen nødvendige, tidkrævende formalia – men der har nu også været tid til mere konstruktive gøremål.

Gode møder, hvor vi i bestyrelsen har lært hinanden at kende og fået klarlagt vore interesser. Kontakt til og indmeldelse i Sammenslutningen af Lokalhistoriske Foreninger. Kontakter til kommende medlemmer, lokalpressen og diverse arkiver og museer for at udbrede kendskabet til Selskabet – samt afholdelse af det første medlemsmøde. Her var et af de væsentlige skridt etablering af diverse

arbejdsgrupper, der omtales nærmere nedenfor. Hertil kommer, at vi gennem Lokalrådet har givet vort bud på, hvordan et kommende Brønshøj Museum bør opbygges, og hvad det bør omfatte. Og vi har startet et lille blad, hvis første nummer du holder i hånden. Alt i alt – mange gode kontakter med en mængde positive personer med en bred interesse for lokalområdet.

I første kvartal i det nye år vil der blive afholdt både medlemsmøde og mindst et foredrag. Det vil sige, at med de allerede igangsatte aktiviteter og de planlagte for det kommende år, samt de positive personer og kontakter, der nu er ført sammen i Lokalhistorisk Selskab, vil jeg tillade mig at konkludere – "Brønshøj sover ikke længere".

Med venlig hilsen og tak for imødkommenheden, Jesper Ewald

PS. Fortæl om Selskabet til venner og bekendte, så vi kan få flere medlemmer. Foldere kan rekvireres fra bestyrelsen.

Nr. 4, august 1991

BRONZEALDERHØJENE VED BELLAHØJ

af **Bente Winther Olsen**

Bronzealderhøjene, der er tre, har aldrig været udgravet, så ingen ved, hvad de gemmer på.

Når vi alligevel tør kalde dem bronzealderhøje, er det fordi, de opfylder alle de betingelser, som høje i teorien skal opfylde, for at være høje fra Danmarks bronzealder.

Betingelserne er, at de skal ligge på række, de skal ligge på et højdedrag med fri udsigt, og de skal være runde, nærmest cirkelrunde.

At bygge en høj var ikke nogen lille opgave for bronzealderfolket, så vi må nok antage, at det var forbeholdt de, der rangerede højt i samfundet.

For at bygge en høj måtte man råde over megen jord og megen arbejdskraft. Da højene ved Bellahøj ikke er udgravet, kan der ikke siges meget om dem. Men lad os se på, hvordan man ca. 1400-1300 år før vor tidsregning byggede de store høje.

Først ryddede man et område, hvor man nu ville bygge højen, den skulle som sagt ligge højt og med frit udsyn. Derefter skar man græstørvencen op og lagde hovedstore sten som en slags brolægning i bunden af højen. På denne brolægning blev kisten sat. Kisten var en egestamme flækket og udhulet og foret med skind. I den lagde man det fuldt påklædte lig med gravgaver i form af personlige

ejendele og mad til den lange rejse. Kisten blev så støttet af større sten, således at den ikke væltede, når der blev lagt tørv på for at bygge højen op. Højfyldet var enten græstørv eller lyngtørv, hvad man kunne få fat på der på egnen. Når der ikke var flere tørv, blev der brugt muldjord evt. blandet med sand. Hele højen blev derefter omkranset med store sten. Skete det, at der med årene dannedes et allag i højen, fik det den virkning, at vandet ikke kunne trænge ud af højen, hvorved der dannedes en "mose" i højen, der havde konserverende virkning, så genstande og kisten blev bevaret for eftertiden.

Da ingen ved, hvorfor denne proces sker, kan ingen med sikkerhed sige, om det er sket i højene ved Bellahøj, således at man vil kunne finde virkelig velbevarede grave. Måske er de allerede gået til grunde, men vi kan da håbe.

I yngre bronzealder og senere i jernalderen gik man igen over til at brænde den døde og samle resterne op i en urne. Disse urner blev ofte gravet ind i siderne på de ældre høje, således at der er håb om at finde mange gode velbevarede grave.

Nationalmuseet har iøvrigt fået fredet fire høje i Bellahøjparken. Den sidste, mindre og fladere høj ligger ved siden af skrammellegepladsen, men jeg tvivler på, at det er en bronzealderhøj – af de grunde, som er nævnt ovenfor.

Bente Winther Olsen

(Litteratur: P. V. Glob: Højfolkets, 1970, og V. C. Boye: Fund af Egekister fra Bronzealderen, 1896).

Nr. 15, februar-marts 1994

BRØNSHØJGADE af **SVEND OLSEN**

Vidste du det?

Vi nævnte i "Nyt fra Lokalhistorien" nr. 14, at Vanløse Lokalhistoriske Forening havde løsningen på, hvor Brønshøjgade lå.

I 1881 er det "Ejendomsselskabet Kirstinedal" indsender forslag om gadenavn på matr. 172 i Udenbys Klædebokvarter. Brevet er sendt fra etatsråd, højesteretssagfører og senere Nationalbankdirektør Rasmus Strøm og lederen, senere direktør for Landmandsbanken Isac Glückstadt. Da der skete store udstykninger i dette område, som var blevet sat i bero, havde de foreslået følgende gadenavn: Gentoftegade, Ordrupgade, Lyngbygade, Brønshøjgade, Husumgade, Herløvgade, Emdrupgade og Nordbanegade, som alle lå i nærheden af den nordgående jernbane ved Nørrebro Station på Nørrebrogade.

Hidtil havde der kun været Stefansgade med et officielt gadenavn i Havremar-kens kvarter.

Den i 1883 oprettede Brønshøjgade blev i efteråret 1933 strøget som gadenavn.

Begrundelsen fra Magistratens 4. afdeling var, at navnet havde for meget lighed med Brønshøjvej. Der boede 463 personer på Brønshøjvej, medens der "kun" boede 288 personer i Brønshøjgade, som "kun" var 60 m lang. Derfor blev den del tillagt Søllerødgade, som i dag ligger ved Vedbækgade/Stefansgade.

Utroligt, at de fleste af de øvrige navne har kunnet overleve. Tak til Vanløse Lokalhistoriske Forening for at have lavet research for os.

Nr. 27, december 1996

APROPOS FRIMÆRKER OG HVAD DE OGSÅ KAN BRUGES TIL OM "FYRTÅRNET" OG FRIMÆRKEKIRKEN I UTTERSLEV af Svend Olsen

Jeg har fået mange beretninger af personer med oplevelser i de tre biografere, vi har haft i Brønshøj.

Den første biograf på Frederikssundsvej 150 startede i 1917, og det var digteren Johannes Skjoldborg, som havde bevillingen. I 1927 flyttede biografen til Frederikssundsvej 127 og lå ved siden af Vaskeriet Absalon. I mellemtiden havde Brønshøjborgeren, filmdirektør Oluf Hansen, fået bevillingen. Han gik i gang med opførelsen af en ny biograf, og i 1937 åbnedes den nye Bella Bio.

Brønshøj Bibliotek flyttede ind på førstesalen i juli 1939 efter at have haft til huse i Rytterskolen. Forinden var Brønshøj Tivoli nedrevet, i dag er det SuperBrugsen, der har overtaget den lukkede biografers lokaler.

Mange mindes de gode film fra dengang, og man mindes specielt de danske film. En af de meget kendte danske skuespillere var Carl Schenstrøm (1881-1942) - nok bedre kendt som Fyrtårnet fra makkerparret "Fy og Bi". Siden 1920 var "Fy og Bi" blevet kendte som filmskuespillere, og de har optrådt i ca. 40 komiske film. De medvirkede i en række film, der også vandt international berømmelse. "Fy og Bi" blev slået ud omkring 1932 med talefilmens indførelse. Deres sidste film blev indspillet i 1940.

Carl Schenstrøm var et kendt ansigt i lokalområdet og boede på Hørsbakken 60. Der var opstillet to flagstænger i hans have; på festlige dage kunne man se både det danske og det svenske flag hejst. Schenstrøm var aktivt med i lokalarbejdet i Utterslev og Brønshøj. Fyrtårnet arbejdede aktivt for at få opført en kir-

ke i Utterslev. I en Brønshøj Avis skrev han en artikel om "en sagnrig kirkegrund", hvor Utterslevs strålende fortid på Christian IV's tid skal kaste glans over den noget fattige nutid. Utterslev hørte til Brønshøj Sogn, og spørgsmålet i Utterslev var, hvornår man kunne få sin egen kirke. Der blev taget et initiativ fra Brønshøj menighedsråd, og det blev samlet i hænderne på tre mænd: En præst, kedelpasser Jens Dall-Qvist og skuespilleren Carl Schenstrøm. Her gjorde Fyrtårnet en enestående indsats som et af kirkekomiteens medlemmer, der forestod indsamlingen omkring 1937. Hans indsats var så stor, at det hedder sig, at det er ham, der er årsag til en kirke i Utterslev. Nogle af mine berettere kan fortælle om hans energi ved indsamlingen og ved de mange husbesøg, hvor der skulle fremskaffes bazargevinster. Nogle husker, hvordan deres mor har nørklet og hæklet gevinster og har haft besøg af Fyrtårnet i deres stuer.

I 1925 besluttede Fyrtårnet sig for at lære at køre bil. Hans kørelærer var Aage Nøgendahl fra Tjørnevungen 30. En slagtersvend, Karl P., der arbejdede hos slagter Peter Olsen på Utterslev Torv i 1935-36, kan fortælle om sine ærinder med kødvarer til familien Schenstrøm på Horsebakken: "Jeg skulle trykke på en knap nede ved lågen, så summede det ved lågen, hvis de var hjemme, og deres Sankt Bernhardshund kom ud. Jeg havde fået besked på ikke at klappe den, så fulgte jeg med hunden op til fru og afleverede varerne. Jeg fik en 25 øre i drikkepenge, og så fulgte hunden mig tilbage til lågen igen. Den glemmer jeg aldrig".

I 1937 var der et opråb i lokalavisen: Børn søges! Det var fra Fyrtårnet, der gerne så et kor af friske børnestemmer til at live op ved gudstjenesterne i Menighedsbørnehaven Gemmet i Utterslev. "Hr. organist H. Enig har været så elskværdig at give tilsagn om assistance ved indstudering af salmerne".

I januar 1938 kalder en komite bestående af fabrikant C. F. V. Amelung, Fyrtårnet og pastor E. J. Strøbech til "Bazar-fest til fordel for Utterslev kirkesag" i Brønshøj selskabslokaler (nuværende Brønshøj-Husum ungdomshus). Stenhuggermester B. Priskorn donerer en smuk marmordøbefont, og gørtler Thorsen skænker et dåbsfad.

Utterslev Kirke blev indrettet i den tidligere Gl. Utterslevgård, hvis stuehus blev ombygget til kirke i 1937-38 efter tegning af arkitekt H. Lønborg-Jensen for ca. 80.000 kr. Den lille hvidkalkede bygning fik kamtakker samt 3 spidsbuede vinduer i altervæggen og blev indviet den 17.6.1938. Det havde hele tiden været meningen, at dette skulle være en midlertidig kirke, og at der skulle bygges en rigtig kirke. Udgifterne til en sådan kirke kunne efter nye regler skaffes til veje således: Staten betalte halvdelen, en fjerdedel blev opnået gennem et kreditforeningslån og den sidste fjerdedel skulle skaffes til veje privat.

I 1950 havde pastor Laust Andreas Klausen dannet en ny organisation i kirkens regi: Utterslev Kirkesamfund. I "Utterslev Sogn 50 år", et jubilæumsnummer af Sognebladet, kan vi læse følgende om denne organisation: "Utterslev Kirkesamfund havde i disse år på grund af den udadvendte aktivitet stor opmærksomhed omkring sig og en meget aktiv medlemsskare, og foruden byggeriet (af børneinstitutionen, red.) holdt også de søndagsskole og udgav kirkeblad uafhængigt af Utterslev Menighedskreds, der førte lidt af en skyggetilværelse i disse år. Så kom der en periode med den indsamling af midler til kirkebyggeriet, som skulle gøre Klausen landskendt som frimærkepræsten, og den nye kirke som frimærkekirken, og skabe stor interesse blandt sognets beboere, som kunne læse om deres by og deres præst i praktisk talt hele dags- og ugepressen. Det var hårdt arbejde, men også "godt stof." I 1956 havde man nemlig bragt denne usædvanlige efterlysning: 40 MILLIONER BRUGTE FRIMÆRKER EFTERLYSES ". Frimærkekirken" blev indviet den 8. september 1963, og den gamle kirkesal er i dag menighedslokaler.

Kilder: Erindringer, Utterslev Sogn 50 år.

Nr. 45, juli 2001

ENGLÆNDERNE I SOKKELUND

- DA BRØNSHØJ VAR BESAT FOR ANDEN GANG

af **Svend Olsen**

Livsskildringer og tidbilleder hvor man kan samle tråde op er en lidenskab. Nogle af disse historier kan være lige så svære at finde, som en nål i en høstak. Kilderne må jeg søge mange steder. Hvad mener man om denne historie?

Hvad er det der fængsler ved de gamle historier?

Det spændende er ikke alene, hvordan Brønshøj og Rødovre sogne, ser ud til at have tilpasset sig sin struktur og var i fremgang, da en udefra kommende begivenhed i 1807, greb forstyrrende ind i den fredelige udvikling. Indenfor voldene var der i starten af 1800-tallet cirka 100.100 indbyggere. Allerede inden krigen var der truffet forberedelser til en evakuering af regeringen fra København til Hertugdømmerne. Fra den 15. august skulle alle breve til kollegierne tilbageholdes i Odense og sendes til Koldinghus. Dagen før var det bestemt, at alle indbetalinger fra danske amtstuer skulle tilbageholdes i Nyborg. Englænderne spærrede Storebælt, da krigen var brudt ud i september steg trangen til småmønt voldsomt. Derfra en "oplevelse" af en krigsfange i slutningen af artiklen.

Den 9. august

Søndag den 9. august, på en dejlig sommerdag var det der kom en vældig engelsk flåde, ned gennem Sundet. Mere end 400 skibe kunne man tælle, den sommerdag drømte ingen om Englands røverhensigter. Da Danmarks udenrigsminister havde meddelt kommandanten i København, at der ikke var behov for at foretage sig noget til byens forsvar, fik den fjendtlige flåde tilladelse til at sejle forbi Kronborg, der salutede for den.

Allerede 2 dage efter kom der en skrivelse fra Kancelliet til Brønshøj kirkes sognepræst Frederik Westergaard, om ufortøvet at indsende lister over sognets mandskab mellem 21-50 år, som i givet fald skulle give møde ved Landeværnet. Det har næppe været mange; en del var jo allerede indkaldt, da hæren lå i Holsten, og Brønshøj sogn talte cirka 750 indbyggere, heraf var de 151 i Brønshøj. Kort tid før englænderne kom til Brønshøj, blev der kaldt til gadestævne med byhornets tuden. Her blev det forkyndt, at hvis fjenden gik i land, skulle de drive kreaturerne ind mod København og under fuld kraft gå i gang med at høste omgående.

Englændernes landgang

Englænderne landede ved Vedbæk og flere andre steder på Sjællands kyst den 16. august; tre divisioner med rytteri havde allerede dagen efter indesluttet byen. Dagen efter stod nogle i Brønshøj kirketårn og spejdede efter fjenden, de skulle klemte med kirkeklokkerne, hvis fjenden nærmede sig. Da de første fjendtlige ryttere viste sig i det fjerne på Frederikssundsvej, blev man imidlertid grebet af panik. Nogle af beboerne flygtede længere ud på landet, der havde bredt sig det rygte, at alle bønder skulle flygte 3 mil væk fra København, da et slag skulle holdes på markerne. Der blev indført restriktioner af brød, flæsk, hø, sæd, lam m.v. Det var Brønshøj egne mænd der førte forhandlingerne, når der skulle afgives leverancer, gårdene fik pålagt indkvartering, og andre havde skjult sig af skræk. Det viste sig hurtigt, at man intet havde at frygte fra disse soldater, og man vendte hurtigt hjem til det daglige arbejde. Overlast risikerede man kun, hvis man ville gemme hø og halm til egne kreaturer. Alt gik således roligt og fredeligt, og hverken herude eller i hovedstaden betragtede man tropperne som belejrede.

Den næste søndag kom da også Københavns borgere og deres døtre herud for at underholde sig med de fremmede og kikke nøjere på det fine udstyr og materiel.

I Glostrup kirkebog kan man læse om en højgravid gårdmandskone, der var barnfødt i Rødovre, der flygtede med hele sin familie fra Hvessinge til et mere sikkert sogn, hvor hun fødte. På Rødovre kirkegård, blev begravet en dragon fra det "Hannoverske Legion", og et lille barn fra samme regiment. En gårdmand Hans Hansen fra Utterslev, havde hængt sig selv, den samme dag som englænderne kom til Brønshøj. Da man fandt ham sørgede man til gengæld for, at han

blev gravet ned i sin egen have. Præsten har dog senere skrevet i kirkebogen; "at han den 11. oktober blev opgravet og ordentlig begravet". De engelske tropper som blev indkvarteret, omtales som regel som værende flinke, men undertiden gik naturen over optugtelsen, så de f.eks. stjal fødevarer eller var nærgående overfor pigebørnene, og så var justitsen streng. En vandrehistorie fra Husum fortæller; "at det gik ret hyppigt på, at en soldat måtte dingle i galgen. Der skulle have været nogle store asketræer på matr. nr. 3 (Toftegårdens jorde) og hængningsmåden var meget hvas, idet en jernkrog blev hugget ind i syndernes underkæbe og så blev han hejst op med et reb i krogen".

Beretning fra Emdrup

En afdeling under general Baird besatte terrænet fra Tuborg til Emdrup, og derude havde hjulmand Jørgen Hansen fra Husum i 1805 købt jord af enken Karen Andersdatter på Vestre Bøllegaard. Han havde opført sin bygning, som han kaldte Hjulmandsgaard, den stod næsten færdig da englænderne kom. Det var en idyllisk stråtekt ejendom, som bestod af to vinkelret på hinanden liggende fløje. (I store træer bevarede den sin skikkelse, til omkring 1950 hvor den blev nedrevet) Nogle af soldaterne var blevet indkvarteret hos ham, i et af rummene sad de og støbte kugler. En engelsk sabel, som blev efterladt, gik siden i arv i hjulmandslægten. (Ejendommen gik i arv til en Jørgen Hansens søn Thomas Jørgensen i 1847, dennes søn hjulmand Jørgen Jørgensen solgte i 1878 til sin broder smed Ole Peter Jørgensen en parcel, hvor han byggede en smedje, som også er forsvundet). Ude i Emdrup var jordene til Søgaard blevet købt af Christen Andersen Hammershøj i 1801. Selve gården er ved at blive opført i 1807, endvidere ejede han også nogle huse i selve Emdrup. Medens byggeriet stod på lå englænderne i lejre på markerne. Christen Hammershøj har i sin tid berettet, hvor galante englænderne var da de omsider brød op; for da spurgte "besætterne" Hammershøj hvor meget han mente, de havde ødelagt af hans korn på marken. Den aftalte erstatning blev betalt med klingende engelsk guldmønt. Det var en pæn retræte fra disse jorde. Englænderne syntes at have faret lidt hårdt frem mod Lundehuskroen, der bestod "af et stuehus og 3 udhuse, alle opførte af mur og bindingsværk og stråtekkede". Den blev plyndret og krokonen voldtaget, det kan kun være kromanden en ringe trøst, at gerningsmændene blev hårdt straffet og to af dem skudt. Lundehuskroen blev endvidere indrettet til lazaret, og adskillige af de gamle træer i den lille Lundehus skov blev fældet til brændsel for soldaterne. Derimod synes Emdrups bønder ikke hverken, at have lidt afsavn eller nød, ligeså lidt som deres gårde blev afbrændte eller ødelagte.

Generel Wellesley i Brønshøj

En division på 3.500 mand under general Wellesley, besatte strækningen fra Emdrup over til Frederiksberg, med divisionskvarter i Brønshøj. Det må have været et malerisk skue, at se skotterne, højlænderne, på Brønshøjs gårde og ga-

der, måske besøgte nogle af dem også den liden kro. Brønshøj kirke benyttede englænderne til materialhus og kirketårnet til udkigspost; heroppe fra kunne de i klart vejr skimte deres landsmænds skibe syd for Amager.

Krigen mellem Frankrig og England skærpedes med blokade og fastlandsspærring. Englænderne var gået i land og havde indesluttet København. Før englænderne startede bombardementet mod byen, opfordrede de for sidste gang København til at udlevere flåden, der ville blive lagt op i engelsk havn under danske officerer og med dansk besætning til fredsslutningen. Men byens kommandant general Peymann, turde slet ikke inlade sig på en sådan aftale. Borgerne higede efter kamp og regnede ud fra tidligere tiders erfaring ikke med, at et bombardement var så farligt. Tre nætter i træk bombarderede de byen, det startede onsdag den 2. september om aftenen kl. 19.30. I tusindvis fløj moderne brandraketter, forsynet med modhager, ind over tårne og tage sammen med ny opfundne brandbomber. De trængte ned i huse og detonerede, og man blev grusomt overrasket i København, da englænderne åbnede det frygtelige bombardement fra såvel landsiden som søsiden.

Disse rædselsscener gentog sig de efterfølgende to nætter, og nåede højdepunktet da Frue Kirke blev antændt, af fjendens ild og hele den nordvestlige del af byen brød i brand næsten på en gang.

Den første bombe faldt på den østlige del af Kongens Nytorv og sprang, idet den nåede jorden. Forinden havde de på det nuværende hjørne af Vesterbrogade og Viktoriagade anlagt en skanse. Hvorfra de indledte det bombardement der satte byen i brand. Netop et historisk og berømt sted, for det var også her Karl Gustav havde haft sit hovedkvarter, da svenskerne forsøgte at storme København i 1659. Her var der kun marker og få huse i en spredt bebyggelse. Den efterfølgende lørdag var over 300 ejendomme ødelagte og 1600 beskadiget.

Krigen var jo alvorlig nok, og sikkert har mange af vore lokale folk været vågne de september nætter, da bombardementet rasede. Måske har en eller anden i natens løb set sit snit at snige sig ned på Brønshøj bakke og derfra set det rædselsfulde skuespil. På "Bellahøjgården" var der indkvarteret engelske tropper, en af officererne blev så betaget af den skønne udsigt til København, at han tegnede et billede derfra, efter sigende på sin manchet. De perspektiviske forhold er efter sigende ikke gengivet særlig korrekt: Således toner Frederiksberg Slot frem som på toppen af et bjerg. Bedst skulle være silhuetten med de kendte Københavnske tårne. "Frederiksgaarden" havde også indkvarteret engelske tropper, de bortførte forskellige værdigenstande, og nogle af deres heste. Som symbolsk betaling efterlod de en mindre pengesum. Familien A.F. Beyer havde forladt gården, og valgte at tage ophold hos nogle bekendte på Christianshavn. De har nok været klar over den risiko, der var ved at blive på deres vinteradresse i Stormgade, selv om man altid forsøgte at blive på gården så længe som muligt.

Vi overgav os

Ved morgenrøden den 7. september overgav den ødelagte by sig "og nu måtte vi med Harme see vor skønne Flaade overgivet til Voldsmændene, see dem besætte Kastellet, plyndre Holmene, borttage vore Handel Skibe, alt, maatte vi taale". Omkring 300 ejendomme var nedbrændte, endvidere var omkring 1500 - 1600 ejendomme mere eller mindre blevet beskadiget.

Fra Rødovre kirkebog 20. søndag efter Trinitatis, den 11. oktober 1807 står der; "LARS født i Wandløse den 23. Juli, hjemmedøbt den 31. sammes af Præsten. Forældrene: Niels Povelsen og Inger Sophie Hansdatter, Gaardfolk i Wandløse. Faddere: Niels Tostnyss Hiulmands Hustru Mette Sophie Larsdatter Esbesen i Wandløse, Niels Rasmussen i Mørkhøj og Anders Jensen i Aalekistehuset.

Dette til Brønshøj Sogn henhørende Barn blevet her bragt til Rødovre Kirke, fordi Brønshøj Kirke brugtes som Magazin af de engelske Tropper". Hvornår de engelske tropper helt har forladt Brønshøj, er intet skrevet om i Brønshøjs kirkebog, englænderne og deres bytte rundede Kronborg den 20. oktober.

Efter krigen er der i kirkens synsprotokol noteret, at fra 1808-16 sad der nogle gamle, brøstfældige, forbrændte, sorte og mørke vinduer. Hegnet rundt om præstegårdshaven var forbrændt. Begge dele er sikkert de engelske soldaters værk. Som de gjorde andre steder omkring København, har de rimeligvis tændt bål på kirkegården så nær op ad kirken og hegnet om præstegårdshaven, at ilden har fænget både i kirkens vinduer og i hegnet. Endvidere skulle fjenden have borttaget overtrækket på prædikestolen, senere skrives "Betrækket paa Prædikestolen". Det skulle naturligvis fornyes, men i 1816 var det endnu ikke sket.

Da bomberne faldt

En ikke så kendt detalje, er det at til sikring af Courantbankens pengesedler og værdier, indeholdt bankbygningen i Slotsholmsgade "ildfaste stuer" og en "pengekælder", som efter nutidens forhold næppe har været hverken brand- eller bombesikre. Ikke desto mindre findes der beretninger om, at disse rum under bombardementet blev anvendt som opholdssted af Courantbanken personale og deres familier. På dette tidspunkt var der ansat cirka 51 personer. Bygningen ved Børsen var tegnet af arkitekt C.F. Harsdorff, og blev taget i brug 1786 af Courantbanken, senere blev den overtaget af Rigsbanken. Som et apropos til krigen i 1807, var der en skotte James Mac Donald, som var taget til fange, der har fortalt: "Når man går ind i en butik for at købe et skillings brød eller glas brændevin, må man enten deponere en rigsdalerseddell eller købe andre ting, som tilsammen når op på dette beløb. Den ulempe der opstår af denne mangel på metal, er ubeskrivelig". Befolkningen tilbageholdt nemlig metalmønterne i kobber og sølv, fordi de var mere værdifaste end papirsedlerne.

Da freden endelig kom til Danmark var vi et forarmet land. Norge var gået tabt, det samme var orlogsflåden og ca. 1.400 danske og norske handelsskibe. Danmark var kommet i en økonomisk elendig forfatning, baggrunden var at den herskende krigstilstand havde forøget statsudgifterne og formindsket landets indtægter, sådan at de brød sammen. Statsbankerotten, der indtraf, var i realiteten en slags fallit fremkaldt ved overdreven seddeludstedelse. Knappt var året 1813 begyndt, før Danmark gik statsbankerot. Efter bankerotten i 1813 stiftedes den 4.7. 1818 "Nationalbanken i København A/S", som netop blev startet i denne bygning.

NB

Den 21. 3 1803 blev Jean Edouard du Puy, viet i Brønshøj kirke til Louise Müller. Ikke i sig selv en lokalhistorisk sensation, men når vi ser A. Bournonvilles ballet "Livjægerne på Amager" opført på Der kgl. Teater. Så tænk på at du Puy's svigerfar var dansedirektør ved Det kgl. Teater, og måske inspireret af svigersønnen du Puy, der under krigen 1807 bragte glans om sin person som Livjægerofficer - senere gik det som bekendt du Puy ilde.

Svend Olsen

Kilder: Danske billetter - Nødpengesedler 1807-16. Christian Jürgensen Thomsen. Ludvig J. Flamands Tipoldefars København. John F. Ekvall. B. & J. Møller - Holst, Rødovre kirkebog. V. Møller. S. Lindvald. Optegnelser af H. Hammershøj. G/F Frederiksgaarden og G/F Emdrup. Historiske Meddelelser for København. Nationalbanken.

Nr. 48, april 2002

LYGTEN STATIONSBYGNING af Christian Kirkeby

I 1976 blev Farumbanen omlagt fra at have endestation på Lygten Station til at have det på Svanemøllen Station, for året efter at indgå i S-togsnettet som linie H fra Frederikssund til Farum. Siden har stationen ikke haft nogen funktion, og arealerne syd for Tagensvej er blevet solgt fra og bebygget. Det sidste byggeri er Nørrebro Bycenter fra midten af 1990'erne. Men grundet fredningsbetingelser har bygningen stået tom i disse 25 år. En stationsbygning uden stationsforstander. Men her i november har kommunen overtaget bygningen, og en ny stationsforstander rykker ind i bygningen, nemlig Torben Groth, formand for styregruppen for Kvarterløft Nordvest, og med projektleder Per Schulze, som togfører med sit sekretariat for Kvarterløft Nordvest, med områdets bedste adresse.

De rykker formentlig ind til maj måned og med Kvarterplanen starter "kvarterløfttoget" ("kvarter-planen") Nordvest.

Oprindeligt hed banen Slangerupbanen, som blev etableret i 1906, og foruden passagertrafik, især udflugts trafik til Hareskoven, kørte man (om natten) grus og sten ind til København fra Nordsjælland nord for Farum. Faktisk gik der et banespor ("stenbanen") mellem nuv. Højbane og stationsbygningen ind til Nørrebro Station, som den gang lå i nuv. Nørrebro Park. Det var den gang Nordbanen til Hillerød og Helsingør gik forbi her fra 2. hovedbanegård. Sporet var oprindelige Københavns Grundejeres Renholdningsselskabs latrinbane fra deres Latrinstation i Lersøen, fra den gang man ikke havde vandskyllende klosetter. Latrin var den gang værdifuld gødning til bøndernes marker. Banens hovedejers var dav. Landsmandsbank, som er en del af Unibank i dag. I 1929 overtog 5 kommuner langs banen ejerskabet, men da banen efter krigen var slidt meget ned og krævede store nyinvesteringer, overtog DSB banen i 1948. I maj 1954 blev banen nord for Farum nedlagt og derefter kaldt for Hareskovsbanen indtil som tidligere nævnt i 1976. Med DSB overtagelse ophørte Lygten Station at have godsstationsfunktion. Højbanen med Nørrebro Station blev indviet i 1930 og er stort set beliggende i Nordvest.

Stationsbygningen er fra 1906 fra banens start og dens arkitekt var professor Heinrich Wenck, som også har tegnet nuv. Hovedbanegård og stort set alle stationsbygninger fra denne tid. Dens 2 "sidebygninger" indholdt venteværelse, billetsalg, stationskontor, rejsegodsekspedition, kiosk, garderobe og toiletter. Mellembygningen er stationens forhal med den rummelige forhal med adgang fra nuv. Lyngsø Plads, dav. forplads ud til Frederikssundsvej, hvor der har været benzintank og cykelværksted. Lyngsø Plads-navnet er fra 1990 og er til minde om Mejeriet Enighedens grundlægger og skaber af Arbejdsforbundet, nuv. SID. Stationens officielle navn har dog altid været København L., hvilken betegnelse gør, at den var mere end en almindelig station. Det var faktisk en banegård med dennes forhal og lysekroner og flotte lysindfald. Jeg har som barn haft mange skovture fra stationen til Hareskoven med min familie, da jeg boede på Bispebjerg på Toldskrivervej, som man i dag kalder Nordvest. Jeg synes dengang at forhallen var meget stor, men jeg var jo også den gang kun i halv størrelse af i dag den gang i 1940'erne.

Nr. 50, oktober 2002

BESØGET PÅ TOMSGÅRDENS BRANDSTATION (STATION T) af John Hedelund

Lørdag den 7. september 2002, var en af de dage hvor ens historiske fortid fik et gevaldigt lift. Jeg havde som dreng haft mange spændende oplevelser på stationen, idet min far var brandmester dér i mange år, Der var rigtig meget der kunne genkendes, men der var også rigtig meget der var lavet om.

En af de ting jeg "savtede" var telegrafstuen hvor alle meldinger om ambulancer og brandbilers udrykning blev meddelt fra vagtcentralen på Hovedbrandstationen (Station H). Der var flere telegrafer og det var vel den tids "computere". Der var også en øvelsestelegraf, som ikke havde forbindelse ud af huset. Den kunne man så få lov at øve sig på, men resultatet var ikke altid særlig godt. Netop telegrafstuen var et spændende sted, og det var et sted, hvor man i de tilfælde hvor der var brandudrykning og Fælledvejens stige skulle møde i vort område, kunne vinke til den. Den kunne så returnere ved at dreje rundt i rundkørslen, som dengang eksisterede i krydset ved Tomsgårdsvej, når man havde fået meddelelse fra stationens egne køretøjer via datidens "transportable radio", om brandens størrelse.

Det enorme område bag nutidens station T, hvor der er garager, værksteder og meget andet var i sin tid udlagt som nyttehaver for brandfolkene og der er gennem årene avlet mange kartofler, gulcrødder, rødbeder, radiser og meget andet. Der var jo dengang ikke disse "tidsrøvende" fjernsynsapparater og PC'er.

Jeg forstod på den fremragende guide som viste os rundt, at der stadig er 24 timers vagter og dette medfører jo blandt andet, at der er nogen der skal være på vagt Juleaften. Når min far var på en sådan vagt, var min mor og jeg der nede sammen med alle de mange koner og børn i et par timer, hvor vi hyggede os sammen. Disse arrangementer tog gerne et par timer eller tre og lå på et tidspunkt hvor der blev spist aftensmad i hele byen og inden der blev tændt levende lys på juletræerne, og der kunne blive brug for brandvæsenet.

Materiellet er jo også noget andet end det jeg crindrer fra 40 – 50'erne. Der var ikke så tekniske vogne som nu og blandt andet var der jo stigesprøjten, der havde afprodningsstige og faste gummihjul. Såvel chauffør som resten af mandskabet sad i fri luft og hornet var håndbetjent – nu kan den beses på Teknisk museum i Helsingør.

Men en ting var den samme, hele atmosfæren på stationen og brandfolkernes samvær. Det var en dejlig oplevelse. Tak til vores guide og alle på station T.

Nr. 59, februar 2005

TANKER OM HISTORIEN

af **Jørgen Rose**

Som forholdsvis nyt medlem af selskabet har jeg nogle spørgsmål og kommentarer til bestyrelsen. Det kan sagtens tænkes, at det vil være banale gengangerspørgsmål, men det kan vel tilgives. Men altså — hvor gammelt er noget for at være for gammelt til "vores" brug eller interesse?

En bil skal have en vis alder, før den er en veteranbil, det samme gælder møblers alder, hvis de skal være antikke. Har vi også en sådan grænse, før noget regnes for at være for nyt til at beskæftige sig med?

Foretager vi noget for at gemme nutiden til vores efterkommere? Altså ud over det som automatisk gemmes via film, TV, bøger og lignende. Det forekommer mig at være uinteressant, for vores selskab i hvert fald, at lokalt gemme f.eks. noget om Kronprinsens bryllup, Øresundsbroen og lignende begivenheder, de er så rigeligt gemt til fremtiden. Det er jo tit vanskeligt at finde frem til detaljer, beretninger osv. fra vores fortid. Eller er det måske en del af det hele, jagten på kilder, skrifter, billeder fra fortiden?

Jeg kunne forestille mig, at vi i dag kunne lave de registreringer, samtaler og lignende, som man ellers om føje år skal bruge meget energi for at finde frem til. Her tænker jeg selvfølgelig på rent lokale tiltag, som ikke er interessante for de store medier.

Jeg er i det små begyndt at tænke tanker om at foretage nogle hjemmelavede tiltag til kommende lokalhistoriske "fortidsminder". Det kunne være, at man f.eks. tager en gade, eller område, registrerer forretningerne og andre virksomheder med oplysninger om arten, lidt om udseende/facader samt ejerformen. (I disse år er der mange etniske forretninger, hvordan ser det ud om 50 år). Jeg kunne forestille mig en form for standardskema til en sådan registrering. Jeg er helt klar over, der er strenge regler for alle former for registrering, men det er heller ikke private eller uvedkommende registreringer, jeg tænker på.

Findes der i øvrigt "lærebøger" om lokalhistorie?

Lyder dette helt tosset — eller hvad?

Nr. 78, november 2009

SKUESPILLERFORENINGENS HUS

4 KRONER OG 10 ØRE BLEV TIL ET HUS MED 18 LEJLIGHEDER af Poul Lindebjerg

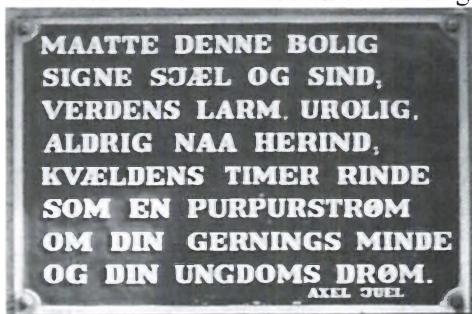
Bag den pompøse og prægtige Grundtvigs Kirke på Bispebjerg ligger ”Skuespillerforeningen af 1879”s hus. Dette hus blev under festlige former indviet den 8. september 1927. Arkitekten var F.C.Harboe og huset er opført i røde, håndstrøgne sten i to etager, med 18 små og større lejligheder.

Der var engang... - sådan starter alle gode eventyr. Dette er ingen undtagelse. Den 16. august 2009 var det 130 år siden, at det, der nu er verdens ældste kontinuerlige sammenslutning af skuespillere, nemlig ”Skuespillerforeningen af 1879” blev stiftet. Oprindeligt med det formål, at yde økonomisk hjælp og støtte til medlemmer der havde hjælp behov. Eksempelvis i form af alderdomsydelse og begravelseshjælp.

Det var den gamle revyskuespiller Frederik Christensen, der gav startskuddet til dannelsen af skuespillerforeningen. Den gamle charmør optrådte dengang i flere succes'er på Allé-Scenen, som tidligere hed Frederiksberg Morskabsteater. Ofte fik han i sin teatergarderobe besøg af venner og bekendte, der kom for at sige ”tak for i aften”. I stilhed fattede han en plan, der direkte førte til foreningens stiftelse. I 1879 lod han ophænge en sparegris af ler i garderoben, og forsynede den med en lille fanc med teksten ” Denne vej med sølvstøjt”. Når så de besøgende ville traktere på ham, pegede han på grisen! *En skønne dag kunne man for grisens indhold – helledusse da – 4 kroner og 10 øre, indkalde til det stiftende møde!*

Frederik Christensen var, som nævnt, den egentlige ophavsmand til foreningens stiftelse. Men det blev hans kollega Johannes Ring, der i væsentlig grad var medvirkende til at Skuespillernes Hus, bag Grundtvigs Kirke rejstes. Det skete ikke uden kamp – og naturligvis var der mange, der rystede på hovedet, da planerne om et hus til veltjente skuespillere, kom på tale. Men Johannes Ring og teaterhistorikeren Robert Neiiendam havde en klippefast tro på, at det kunne lykkes; og de var utrættelige i deres iver efter at skaffe midler til den store opgaves løsning. Der blev foretaget indsamlinger og afholdt fester. Lotterier blev arrangeret – og med bistand af velyndere kom der endelig skred i begivenhederne. For 10.000 kroner købte man grunden, og den 8. september 1926 blev grundstenen lagt. Året efter - på dato - blev bygningen indviet.

På bygningens facade er indgraveret den sidste strofe af en smuk sang, skrevet af Axel Juel. Sidste strofe kan læses på billedet.

De tanker der bar de standsfølende mænd fremad mod opgavens løsning, tolker og udtrykker i ovenstående stro-

fe, hvad huset skal være fremover.

Det skal i parentes bemærkes, at en af dem, der skrev varmest om betimeligheden af at støtte skuspillerforeningen - og tanken om rejsningen af en stiftelse, var Herman Bang.

Epilog:

I dag er "Skuespillernes Hus" ikke udelukkende en ejendom for "gamle" skuespillere, men der bor en del ældre, for det er sjældent, at nogen flytter, når først de er blevet tildelt en lejlighed. Førhen var det husleje frit at bo i ejendommen. I dag betaler beboerne en mindre husleje. I disse stuer har man kunnet, og kan man den dag i dag møde en kreds af damer og herrer, hvis navne engang lyste på plakaterne og var på alles læber...

"Skuespillerforeningen af 1879" råder i dag over en legatformue på cirka 25 millioner kroner, og to gange om året uddeler bestyrelsen legater for cirka ½ million kroner, - hver gang. Disse legater kan ikke søges, men tildeles som hæders- eller rejselegater efter bestyrelsens valg.

Foreningens æresmedlemmer er Ghita Nørby, Henning Moritzen, Jørgen Reenberg, Bent Mejding og Palle Huld.

Kilde: Artikel af forfatter og filmhistoriker Arnold Hending i Nord-Vest Avisen i 1960 samt DR 1

Nr. 79, februar 2010

VINTERTANKER I HUSUM

af Anne-Lise Crety

hu-u-uh, hvor er det koldt! Sneen flyger hen ad fortovet og lægger sig til hvile i hækkene og på de opskovlede snevolde på begge sider af fliserækken. Joh, de fleste grundejere er skam lovlydige og pligtskovler deres snedækkede fortove.

Med næsen i frakkekraven går tankerne på én gang tilbage til den tid, hvor det at kunne færdes på et 'fortoug', for de endnu ret fåtallige grundejere i Husum var en utopisk tanke. Førend det kunne komme på tale, var der så meget andet, der behøvedes.

Den kolde blæst på Dannevirke Allé lokker mig ned ad Nordborg Allé, hvor vindretningen ikke er helt så pågående. De stolte gadenavne findes ikke længere på noget kort, men det betyder jo ikke, at de ikke kan genkaldes i tankerne.

Disse to veje og de omkringliggende tre andre: Højlunds Allé, Højdevangs Allé og Sønderborg Allé fik i årene 1922-23 navn efter midtsjællandske byer og benævntes herefter henholdsvis Bjernevej, Skensvedvej, Kongstedvej, Solrødvej og Tølløsevej. Den i juli 1917 stiftede grundejerforening Højdevang

havde ellers i 1919 ansøgt Københavns kommune om at få approberet de oprindelige navne, men ønsket blev altså ikke imødekommet.

Der har nok heller ikke - uanset navnene - været megen storhed at spore for de grundejere, der færdedes på de tidligere markveje; især de regnfulde efterårs måneder gjorde, at vejene henlå i et ufremkommeligt morads. Et par af grundene havde ligefrem store vandhuller, hvorfra det overskydende vand løb ud på vejene, således var der på Nordborg Allé et hul, hvis opfyldning krævede 50 vognlæs. På Højdevangs Allé var et lignende stort vandhul, og trods opfyldning af vandhullerne med skrald og jord, stemmedes vandet til stadighed op i overfladen, og det viste sig efterhånden nødvendigt at få gravet grøfter langs parcellerne til afvanding af disse. En tanke melder sig: Mon Kildebrønnevej, der jo stadig er at finde på kortet, måske antyder tilstedeværelsen af en kilde, siden vandhullerne til stadighed fyldtes op?

Hver grundejer skulle selv sørge for at grave grøft langs sin parcel og således dræne sin ofte meget vandfyldte jord. Til trods for udgiften på 50 øre pr. løbende meter besluttedes det også at udlægge slagger på selve vejene, men kun Nordborg Allé fik også lagt slagger til et Fortoug.

Disse fremskridt fordrede Foreningens bekvæmhed med hensyn til andre grundejerforeningers misbrug af de fine veje. I bestyrelsen fandt man, 'at det burde forbydes Mælkevogne og Biler at færdes paa Vejene'. Dog skulle der udstedes en Vejdispensation til Læger og Jordemødre, 'da disse skal kunne befare Vejene med Biler uhindret'. Som yderligere foranstaltning besluttedes det 'Fuldstændig at afspærre for Enden af Højdevangsallé og Nordborg Allé' for at hindre uvedkommende færdsel med køretøjer. Der blev herefter opsat bomme med hænge-låse for enden af de to veje.

Foreningen havde ikke blot problemer med at få vandet væk fra de våde parcel-ler, men også med at sørge for, at grundejerne – i de fleste tilfælde endnu kolonihaveejere, men i tiltagende grad også ejere af nybyggede huse – fik mulighed for at få brugsvand. I 1920 henvendte Grundejerforeningens bestyrelse sig til Vandværksdirektøren, men fik afslag på at få en ny anbringning, da ledningen i Aalekistevej (nu forlængede Slotsherrensvej) allerede var overbelastet. Det blev dog antydnet, at der var planer om i 1921 at nedlægge vandledning i Husumvej, men indtil da blev der givet tilladelse til opsætning af 5 opstandere: Ved Højdevangs Allé, Sønderborg Allé, Husumvej, Nordborg Allé og Dannevirke Allé. Her kunne grundejerne hente vand fra 1. april til 30. november. Da opstandernes tilførselsledninger lå ovenpå jorden, var der nok alligevel heller ikke mulighed for at hente vand derfra i frostperioder.

Turen rundt ad de gamle veje i grundejerforeningen ender, som den begyndte, på Dannevirke Allé, og en sidste tanke på de gamle vejnavne melder sig ved synet af de for få år siden plantede vejtræer: Det bliver jo efterhånden, som træerne vokser op, til hele alléer! - Hvor passende, om de måske endnu engang ad år kunne benævnes som sådanne!

Nr. 84, april 2011

BONDESTUEN

af John Schøler Nielsen

I midten af marts måned gik man i gang med at nedrive det gamle gendarmhus på hjørnet af Blytækkervej og Frederiksborgvej. Huset som var erklæret af høj bevaringsværdi, stod ikke til at reddes. Den tidligere ejers ligegyldighed over for vedligeholdelse gjorde desværre, at det måtte kondemneres på grund af både råd og svamp. Da ejeren af huset døde, blev dette overtaget af et advokatfirma, som heller ikke ønskede at bevare huset. Bevares - det var et hus som virkeligt må siges at være nedslidt og med lejligheder i meget, meget dårlig stand samt toilet og bade faciliteter, som nærmest var ikke eksisterende. Men det er trist og betænkeligt at se, hvordan der forsvinder mere og mere af det historiske Nordvestkvarter. Betænkeligt, fordi der på denne måde forsvinder bygninger af høj kulturhistorisk værdi.

Ved bygningens nedrivning forsvandt også ét af de allerældste værtshuse i København, nemlig *Bondestuen*, hvis historie kan dateres helt tilbage fra omkring år 1905. Huset lå lidt i vejen, blev der fortalt i bydelsavisen "Bispebjerg", men da huset blev bygget i 1870'erne, lå det jo ikke i vejen. Det er jo tværtimod de omkringliggende nyere huse, som blev bygget længere tilbage. Så at dette skulle ligge "i vejen", er en sandhed med modifikationer; men den påstand har desværre været medvirkende til dets nedrivning. Synd at man ikke kunne vælge at bevare ydermurene og så bygge et helt nyt hus op indvendigt. Summa Summarum.

Nordvestkvarteret er blevet en historisk bygning fattigere; og desværre må man se i øjnene, at den nye unge generation af beboere i Nordvest ikke har den samme interesse for det historiske Nordvest, men kun betragter det som noget gammel skidt, - det må vi ændre på i fremtiden!!

Sic transit gloria mundi.

Café Bondestuen er den lyse bygning bagest og midt i billedet.

Ejendommen Frederiksborgvej 27 på hjørnet af Blytækkervej blev revet ned her

i marts-april 2011 og har måske været urimeligt svær at redde.

Den har ellers oplevet lidt af hvert siden opførelsen i 1887.

Estrups gendarm har holdt til her; der har været fængsel i kælderen,

og de hjemløse har følt sig hjemme inde i gården.

Maleri 1942 af Axel Nielsen,

foto af begge illustrationer: John Schøler Nielsen

DRAMA I EMDRUP

af Thomas Viggo Pedersen

Mange er blevet dræbt med en hånlatte på læben i Emdrupborgs park i årene 1911 til 1917. Efter arbejdstid har de myrdede rejst sig op igen og i højt humør fulgtes med deres drabsmænd ind til byen. For efter at Emdrupborg Højskole havde lukket, blev haven lejet ud til Filmfabrikken Skandinavien, hvis begavede leder producerede en lang række dramatiske stumfilm. Filmene var naturligvis i sort/hvid, men titlerne var til gengæld kulørte: *Storstadens Hyæne*, *Kærlighed ved Hoffet*, *Natcaféens Dronning*, *Den kvindelige Spion fra Balkan* eller *Blodhævnen*.

Manden for det hele var *Søren Nielsen*, 1853-1922. Han blev hønsekræmmer som sin far, men avancerede hurtigt til billetgrosserer, omrejsende karussel-ejer og festarrangør. I 1905 grundlagde han biografen *Biorama* (senere *Triangel Teatret*) og hurtigt derefter andre biografte i hovedstaden og provinsen, i Holland og Oslo, i alt seksten biografte. I 1909 begyndte han selv at optage film til det skandinaviske marked, først under navnet *Biorama* ligesom den første biograf og fra 1912 med betegnelsen *Filmfabrikken Skandinavien*.

De allertidligste film i selskabets historie blev optaget i lokaler på Café Freja på Østerbro. Herefter fandt selskabet eget atelier i tagetagen på en bygning, der lå i Jorcks Passage. Der blev hurtigt for småt, så selskabet byggede 1911 selv et egentligt filmatelier på Emdrupborg. Her lå selskabet, indtil det lukkede i 1917. Produktionen lå på en halv snes film om året.

En af hans stjerneskuespillere var Jørgen Lund. Han havde kun ét øje og blev derfor naturligt specialist i énøjede roller, stolt kulminerende med Christian den Fjerde i *Elverhøj*. Andre var Arvid Ringheim, senere far til Lise Ringheim, og Elith Pio, hvis karakteristiske stemme vi husker fra utallige hørespil i radioen.

Carl Alstrup arbejdede også for Skandinavien. En af hans film er *Buffetjomsfruen fra Lundehuskroen* fra 1911. Den må vi få fat i til en medlemsaften.

Billedet er fra *Lersøens Konge*, 1911

HISTORIEN OM EN NØGLEPERSON

fortalt af **Poul Lindebjerg**

For nylig faldt jeg over en kopi af en side fra Nord-Vest Avisen, dateret 31. august 1960. Det drejede sig om en person, som samme år, dagen efter, altså den 1. september havde 25 års jubilæum. Måske - tænkte jeg - lå der noget her, som kunne blive til en lille artikel med en snert af nord-vest lokalhistorie. Det er jo trods alt mere end 50 år siden.

25 år tidligere gik en ung maskinmester i land fra et af Svitzers bjergningskibe. I lommen havde han en kvart million kroner, sparet op ved flid og sparsommelighed. Navnet var Nelholt, - *G. Nelholt*. Han havde sejlet både på Østen og i Middelhavet, og i 16 år haft det mål for øje, at starte egen virksomhed. Hvad han kunne lægge til side af lønnen, blev suppleret med betaling for ekstraarbejde. Nelholt havde mekanisk fingersnilde, og allerede i årene til søs, begyndte han at udtænke mange af de maskiner og konstruktioner, som senere skulle anvendes i den maskinfabrik han havde i tanker. Det var et ønske han altid havde haft, men pengene skulle jo tjenes først. For den kvarte million (som jo var rigtig mange penge i 1960'erne) byggede Nelholt bygningerne på Ørnevej 69 i Nord-vest.

De første år disponerede han kun selv over en sjettedel af pladsen, idet størstedelen var udlejet til andre formål. Men så gik det slag i slag, og en dag måtte han bede de andre firmaer om at flytte, fordi han selv skulle bruge pladsen. I de 25 år Nelholts Maskinfabrik på jubilæumsdagen havde eksisteret, var der altså tale om en udvidelse til det seksdobbelte, og virksomheden beskæftigede ca. 50 mand.

En af Nelholts specialiteter var cylinderlåse, som han sammen med en anden virksomhed herhjemme var ene om at producere, (den anden var så vidt vides RUKO). Nelholts låse var dog dem, som havde flest kombinationsmuligheder. Hvor mange og hvor fint arbejde det egentlig drejede sig om, kan man få et indtryk af, når man fik fortalt, at G. Nelholt selv havde en nøgle der passede til 1000 låse, der hver for sig havde sin helt specielle nøgle. Sådanne låsesystemer

blev bl.a. brugt inden for forsvaret, og virksomheden leverede også låse til hjemmевærnet i hele Jylland efter samme konstruktionsprincip. Mange ældre borgere vil sikkert kunne huske nøglen med navnet "NELFA".

Ja, Nelholts låse fandtes mange steder, hvor det gjaldt om at have forsvarligt stængt. Han leverede låsene på Christiansborg og Amalienborg Slot, samt atomstationen på Risø og Niels Bohr instituttet. Nøglerne til rigets hemmeligheder fandtes altså på Ørnevej.

Nelholts maskinfabrik havde ry for at kunne løse de sværeste opgaver, og talrige er de sindrige maskiner, konstruktioner og stykker værktøj, der udgik herfra. En anden af Nelholts specialiteter var at fabrikere rundsavblade, hvilket var en meget krævende opgave. De blev fortrinsvis benyttet til jern- og metalvarer og inden for kunststofindustrien. Rundsavblade var meget vanskelige at fremstille, men meget anvendte. Der fandtes typer, som ikke vejede mere end 1 gram og andre igen, hvis vægt var 10 kilo. Altså 10.000 gange større.

I dag drives ejendommen videre af døtrene til Arne og Bruno.

På 1. sal i ejendommen har Bent Gerts A/S ligget i 44 år, sammen med Nelholts maskinfabrik. Her produceres billetmaskiner til DSB og HT, som det hed tidligere. Endvidere fabrikeres og leveres også automater med 10 turs ølklippekort til bodegaer og værtshuse.

Adressen er stadig Ørnevej 69 i Nordvestkvarteret.

Nr. 92, februar 2013

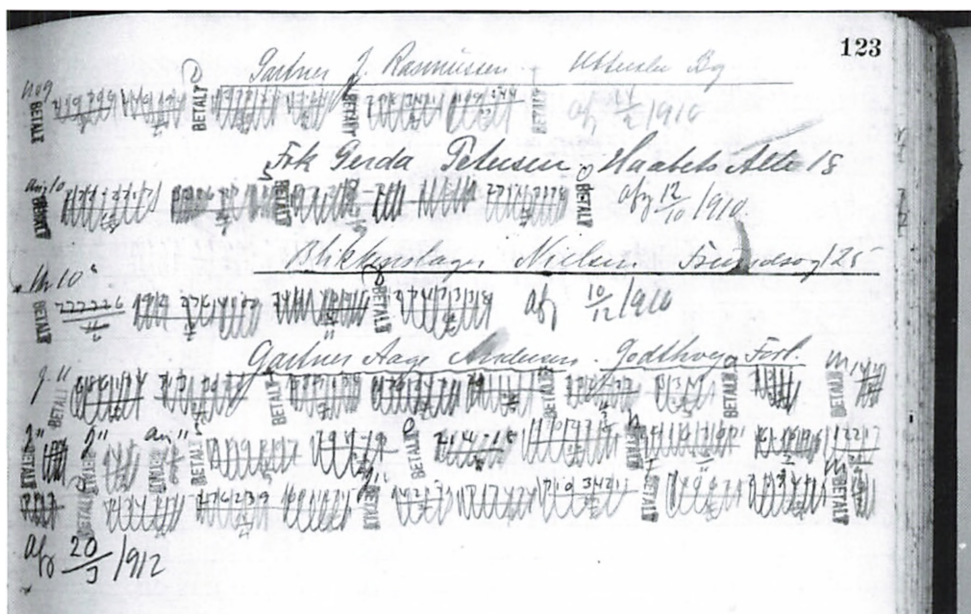
MYSTERIET OPKLARET!

ved **Helge Baun Sørensen**

I sidste nummer af Nyt fra Lokalhistorien bragte vi et billede af en side i en protokol og spurgte, om nogen kunne hjælpe med at opklare hvad den mystiske bog kunne være brugt til. En smukt læderindbundet protokol i vægklasse med en kirkebog, som har ligget i vores fjernarkiv på loftet over Husum Bibliotek i en række år.

Et venligt medlem henvendte sig til redaktionen og sagde de vise ord: 'Hvad med at kigge på ryggen af protokollen?' Det gjorde vi uden dog at komme sagen nærmere, idet den smukke læderryg ikke var præget med skrift. Men til gengæld viste det sig, at inderflappen af bogen gav svar på spørgsmålet. Der står nemlig: *Biblioteket i Brønshøj, aabnet d. 1 Okt 1904. J. Tørning.* efterfulgt af et stempel *Kommunens Folkebiblioteker, Brønshøj.*

Protokollen er altså et klenodie fra tiden, hvor Brønshøj fik sit eget bibliotek, få år efter bydelen var blevet en del af Københavns Kommune.

**1916. Brønshøj Biblioteks protokol side 123, hvor lånerne er:
Gartner J. Rasmussen Utterslev By, Frk Gerda Petersen Haabets Allé 15,
Blikkenslager Nielsen Frsundsvej 125 og Gartner Andersen,
Godthåbsvejens Forlængelse (omkring nuv. Grøndalskirken)**

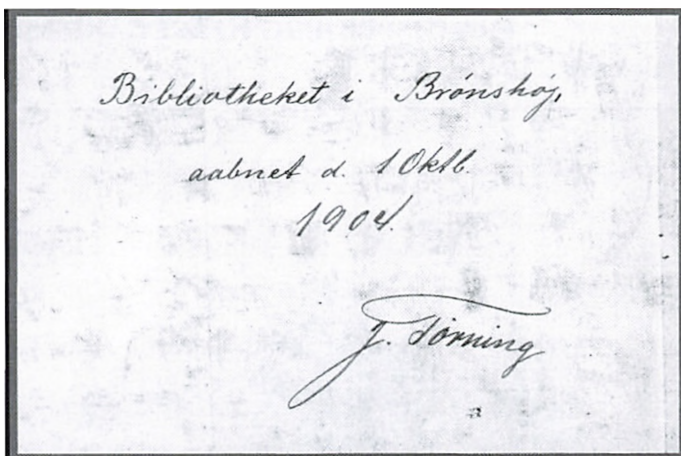
De mange navne i bogen er altså lånere, og stregerne må angive at de pågældende har lånt en bog og ordet 'betalt', fordi det åbenbart har kostet penge at låne en bog dengang.

Et lille udvalg af de flittige boglånere i bydelen:

L. Paustian Skolebetjent, Fru Krebs Brønshøjholms Allé 44 (mange bøger), Snedker Olsen Enigheds Allé 6, Murer Erik Hansen Degnemose Allé 82, Stabskornist Wegener Nordre Bivej 6, Opvarter Chr. Hansen Frederikssundsvej 207, Kirkegaardsbestyrer S Timm Brønshøjvej, Sæbefabrikant Andersen Utterslev.

Protokollen er blevet brugt 1904-1916 og giver tillige et billede af hvilke veje, der var anlagt og bebygget i bydelens barndom. F.eks.: Enigheds Allé, Arnesvej, Degnemose Allé, Haabets Allé, Fredrikssundsvej, Søborg Allé (i dag Risvangen), Brønshøjholms Allé, Havrevej og Knabstrupvej. Der er desuden lånere fra Islev, Husum, Utterslev og Vanløse med gamle, nu glemte adresser som Dannebrogsgade Allé, Ved Gadckæret eller Godthåbsvejens Forlængelse, så folk er kom-

met langvejs fra for at låne bøger og det nye bibliotek har haft et stort opland på størrelse med det gamle Brønshøj sogn.

Lars Cramer Petersen, oplyser, at det første Brønshøj bibliotek lå i den gamle Rytterskole. Fra 1904 indrettedes biblioteksudlån i et af de østlige klasseværelser i den gamle Rytterskole i Brønshøj, om dagen var der almindelig skoleundervisning, og nogle aftner om ugen var der åbent i biblioteket. Udlånet blev bestyret af skolelærer J. Tørning, der kunne rekvirere bøger fra Københavns Kommunebiblioteker, ialt var der 600 bind i samlingen. Udlån af bøger til almindelige mennesker bredte sig i disse år med stor hast til alle egne af landet. Billedet er, som man kan fornemme, ikke fra den lavloftede Rytterskole, men fra Frederikssund Folkebogsamling o 1905. Foto: Johs Hansen.

Nr. 93, maj 2013

DET OPRINDELIGE ØSTRE KAPEL

FRA BISPEBJERG KIRKEGÅRDS SLUTSPIL

af Christian Kirkeby

Der var meget debat, da kommunen skulle opføre et nyt krematorium på Bispebjerg Kirkegård. Det skulle ligge dér, hvor det på billedet viste Østre Kapel lå. Man ønskede at nedtage denne træbygning, der var blevet indviet i 1903, da kirkegården var ny. Kapellet, som var af træ, havde en enestående god akustik. Den oprindelige arkitekt var Andreas Clemmensen, 1852-1928 (Palads Bio, Mariakirken i Istedgade m.m.) og ombygget i 1930 af arkitekt Tyge Hvass, 1885-1963, så kapelsalen blev større.

Det hele startede i 1998, da der var planer om, at kapellet skulle nedrives for at give plads til et nyt krematorium. Der var da en musikergruppe, der ville genrejse bygningen et sted og i foråret 2001 fik nedtaget bygningen og opmagasinet den i først i Lyngø og derefter i Frederiksværk. Sagen blev diskuteret ved budgetforhandlingerne, og i 2005 blev problemet sparket til hjørne. Det nye krematorium blev indviet i 2002. Senere blev så det gamle krematorium ombygget til Dansescene, Hip-hop Scene m.m. Dermed blev der dans i krematoriet under navnet: *Dans i Kapellet*. Og så troede man, at det gamle træværk var destrueret.

Hvor endte det gamle træværk fra Østre Kapel?

Men det var det ikke. Den 25. februar fik jeg en opringning. Det var en entreprenør Michael Ørsted fra Snekkersten, som i sin tid havde købt træet, da pro-

jektet var opgivet, og havde opmagasineret det i Frederiksværk. Her havde han etableret et halvtag over det til beskyttelse mod vejrliget og skønnede, at 70-80% af træet stadigvæk var godt. Han fortalte, at han havde solgt materialet til en amerikaner, som åbenbart var millionær, som ville genopføre det i Californien i et sted nord for Sacramento, vistnok som bolig eller lignende. Så nu ville han lære historien om kapellet at kende.

Det var en dag, da Svend Ole Nielsen og undertegnede skulle holde foredrag i Karens Hus, så jeg havde et kort møde med ham inden vores foredrag. Han havde spurgt adskillige om, hvem der vidste noget om kapellet, og var endt hos mig. Han købte Selskabets bog, *Historisk Notat nr. 25: Emdrup og Oppe på Bjerget*. Her stod historien om Bispebjerg Kirkegård og i særdeleshed om Østre Kapels historie. Desuden fik han billeder, som jeg i sin tid havde fotograferet før og under nedrivningen i 2001. Han havde i øvrigt fået fremskaffet tegningerne af det oprindelige kapel fra 1903 inde på Rigsarkivet og fået kopier af dem.

Som entreprenør morede det ham, at København Kommune ikke havde penge til genopsætningen af bygningen. 25 millioner kr. var åbenbart småpenge for ham.

- - -

I den forbindelse kan man nævne, at hjørnhuset på Thoravej-Provstevejs sydvestlige hjørne blev nedtaget for nogle år siden til genopførelse i Den gamle By i Århus. Her havde der været Gendarmstation under Estrups højreregering i slutningen af 1800-tallet. Læs herom i *Historisk Notat nr. 23: Kjøbenhavns Landbefæstning og Estrup Gendarmmer*.

Et andet bygningsværk, som er blevet genopført i Den gamle By i Århus, er Møntmesterhuset fra Borgergade. Her lå træværket m.m. i over 50 år i daværende midterkapel på Vestre Kirkegård. Det er blevet genopført for nogle år siden. Møntmesteren var også personen bag daværende Stiftelse på Frederikssundsvej 78A ved Peter Ipsens Alle, som er ombygget til almindelige boliger.

Østre Kapel da det var nyt

UTTERSLEV SØ

OG SLUSEN VED SØBORGHUS I 1500- OG 1600-ÅRENE af Svend Ole Nielsen

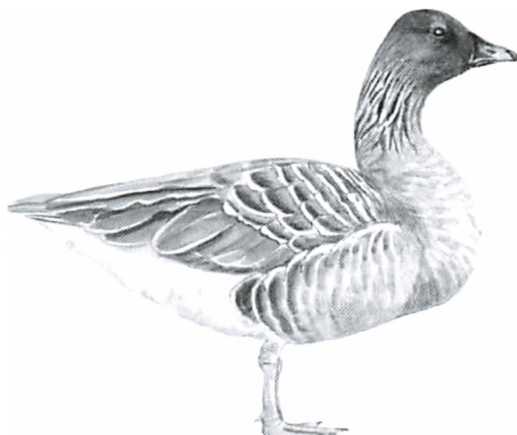
Helt tilbage i 1160'erne da Valdemar den Store var konge i Danmark, overdrog han Utterslevgård og alle landsbyerne i området omkring det nuværende København til sin fosterboder Absalon, der da var biskop i Roskilde. Og området forblev under bispestolen helt frem til reformationen i 1536. Utterslev Sø var samtidig forbeholdt Utterslevgård. Efter reformationen i 1536 tilfaldt hele bispestolens gods kronen, og dermed også alle landsbyerne i Københavns omegn samt Utterslevgård.

I årtierne efter reformationen blev den halve Utterslevgård forlenet til københavnske borgere. Først Valter Symensen, der 1542 afstod den til rentemester Joachim Bech. I 1561 blev den overladt til Cornelius Bøssemand ”med ret til at fiske udi den Sø som ligger og hører til hans Gaard.” Da sekretær i det tyske kancelli, Casper Paslick får lensbrev på samme del af gården i 1568, er det ligeledes med en - dog begrænset - ret ”til Fiskeri til hans eget behov udi Utterslev Sø og Gentofte Sø.” I dag er det officielle navn Utterslev Mose, men dengang blev den næsten udelukkende nævnt som Utterslev Sø (tidligere Søbjerg Sø), og det vil jeg herefter benytte. I 1573 er Utterslev Sø formentlig blevet udlagt til hoffets fiskeri. Da søerne foran København blev dannet i løbet af 1500 tallet bl.a. gennem opdæmninger og udgravninger, blev Lersøen og Utterslev- Emdrup søerne et naturligt vandreservoir for disse. Vandet ledtes da fra Emdrup Sø igennem Lersøen, Lygteåen og Ladegårdsåen ind til Søerne. Herfra førtes vandet ind i byen hvor byens borgere hentede vandet fra vandposter, det såkaldte pumpevand.

I 1570 blev Utterslev og Emdrup søer delvist afløst af Damhussøen som vandreservoir, formentlig fordi kongen ville reservere de to ovennævnte søer til fiskeri for hoffets spisekammer. I 1561 havde kongen overladt Damhussøen til universitetet, der indtil da var kongens fiskevand. Senest i 1587 er Utterslev Sø endegyldigt blevet skilt fra gården, fordi der samme år blev iværksat en omfattende udgravning og oprydning af Utterslev Sø, for at den kunne fremstå som godt fiskevand til gavn for kongens hofholdning. Karpemester Dibbrandt Domprenik skulle stå for udførelsen af arbejdet, og fiskemester Jockum v. d. Lippe førte tilsyn med det. Tømmeret der blev brugt ved arbejdet leveredes af statholder Christoffer Walkendorff. Arbejdet med udgravningen og rydningen blev udført af fæstebønderne i lenet, og det har været tidkrævende og tyngende for bønderne. Således måtte lensmanden Christoffer Rosengaard fritage fæstebønderne ved arbejdet med Utterslev Sø fra at gøre den nye kongevej fra Hørsholm til Rude

færdig i august. Omfanget af arbejdet understreges samtidig af, at et større antal plidsfolk (arbejds mænd) hjalp bønderne med arbejdet ved Utterslev Sø. Disse blev betalt med 1200 daler, som anvistes fra Øresundstoldens kasse.

I november 1587 var søen rensed og arbejdet gjort færdigt, og lensmanden ansatte en graver ved søen. I flere perioder af 1588 foregik der en stadig vedligeholdelse og reparation af søen. 15. januar 1588 udbetaltes yderligere 36 daler til gravere, og i juli samme år måtte fiskemesteren sende 15 gravere på arbejde ved "Otislev Dam" i 4 dage, fordi vandet var ved at bryde igennem en dæmning. På samme tidspunkt ansattes en damvogter ved Utterslev Sø. Det blev en af Dompreniks gravere Hans Poleck. Han blev opsagt i august 1593 af sparchensyn, men senere ansattes flere andre på skift i stillingen som damvogter. I 1607 nævnes en Jacob Storm, der boede i kongens fiskehus ved Emdrup. Der er formentlig tale om det senere Søborghus, som derefter første gang nævnes i juli 1616, da lensregnskabet har en udgift til "det nye Hus, som er opbyggt ved Otterslev Sø efter hr. Statsholders befaling, som Fiskedamvogteren haver sin Værelse og Vaaning udi." Dette hus blev efterhånden noget forfaldent, viser en skønsforretning i oktober 1628. I 1631 opbyggedes et nyt og større hus ved Utterslev Sø, i hvilken både fiskemesteren og den, der tager vare på søen skulle have deres bolig. Dette hus måtte igen fornyes i 1655. Samme år blev der ved en synsforretning kort tid efter slået fast, at stibordet ved Søborghus skulle forhøjes med godt 1½ meter (2,5 alen). Stibordet er betegnelsen for en lodretstillet lem af træ eller jern, som i sænket tilstand helt eller delvist lukker for vandgennemstrømningen i en sluse. Allerede omkring 1630 var Utterslev Sø blevet indlemmet i det vandforsyningsnet, der efterhånden var blevet etableret omkring København. Og med forhøjelsen af slusen ved Søborghus i 1655 var søens rolle som vandforsyningsreservoir blevet langt vigtigere end dens rolle som fiskebassin. I 1679 var Søborghus' rolle som damvogterhus udpillet, men som kro fik det en ny og større æra i de næste århundreder.

Stillingen som fiskedamvogter ved Søborghus var i begyndelsen af 1600-årene ikke særlig eftertragtelseværdigt. Det var dårligt betalt. Således fik mændene ved kongens vagthuse i løn kun kosten, nogle daler om året og en oksehud til støvler. De, der fik embedet, forlod det hurtigt igen. I årene 1611-1628 var der således hele syv forskellige personer ansat som fiskedamvogter ved Søborghus. Der var måske også en anden grund til, at det var en mindre eftertragtelseværdig stilling. Ved søens tidligere opdæmning, havde bønderne omkring søen mistet en del eng. Engenes høslæt var vigtig som foder for bøndernes kreaturer om vinteren. Og mindre høslæt betød færre dyr på stald om vinteren. Bønderne var derfor villige til at gå vidt for at beholde så megen eng, som det kunne lade sig gøre. Således forsøgte bønderne på forskellig måde at lægge pres på fiskedamvogteren for at tilvejebringe en tilstand, der gjorde dette muligt. Nemlig at forhindre damvogteren til at lade det opdæmmede vand løbe af søen, så de kunne komme til deres enge. Men dette kunne jo også bringe fiskedamvogteren i konflikt med sine pligter og dermed også med myndighederne.

I 1625 tiltaltes fiskedamvogteren Oluf Poulsen på herredstinget for i 2 år at have modtaget 2 daler af Husum mænd for at have ladet vandet løbe af søen, dvs. at han havde åbnet for sluserne ved Søborghus. Resultatet heraf var, at Husum bønderne kunne komme til deres enge. I 1625 havde de samme bønder imidlertid kun tilbudt ham 5 mark for at åbne for slusen. Et beløb der end ikke rakte til et par nye støvler ifølge et vidneudsagn. Han ville derfor ikke modtage pengene for og udføre modydelsen. Fiskedamvogteren nægtede forseelsen på herredstinget, og han slap med skrækken. Men tilbage stod, at vandet var blevet lukket ud af Utterslev Sø, Lersøen og Gentofte og Emdrup Sø, som damvogteren alle passede. Fiskemesteren havde på tinget udlagt sagen for damvogteren, og han berettede, at Knud Hansen, der var havemand på Rosenborg, havde beordret damvogteren til at lade vandet løbe fra Utterslev Sø. Og havemanden på Rosenborg, der vel også har haft opsyn med søerne foran København, kunne vel have haft en interesse i sagen, da vandet ved at få frit løb gennem søerne gik ind gennem kanalen ved Sortedamsøen til Rosenborg voldgrav. Sagen blev aldrig endelig opklaret og den sluttede her, men fiskemesterens udsagn til fordel for damvogteren kan have haft en ret stor indflydelse på udfaldet, da han havde en temmelig høj position blandt de kongelige embedsmænd, og hans ord derfor måske vægtede tungt.

Hvor damvogter Oluf Poulsen således klarede frisag for mod betaling at sænke vandstanden i Utterslev Sø, så gik det værre for Rasmus Graver, der i 1634 havde stillingen som damvogter ved Søborghus. Ved herredstinget blev han anklaget for at have modtaget bestikkelse af Husumbønderne og bønderne i Brønshøj. I 1633 havde han fået 1 speciedaler for at lukke vand ud. Og i 1634 havde han efter aftale fået 1 tdr. korn af de samme bønder. Kornet, som på herredstinget

blev vurderet til en værdi af 8 rigsdaler af Husumbønderne blev afhentet af Rasmus Gravers kone. Selv om damvogteren havde fået sin betaling nægtede han alligevel at lukke vand ud, før også Brønshøjbønderne havde betalt. Da meldte Husumbønderne ham til øvrigheden.

I mellemtiden havde Brønshøjbønderne indsamlet penge til Rasmus Graver, i alt 6 mark og 4 skilling, som blev overleveret til hans broder, der tog til Brønshøj for at hente dem. Broderen modtog samtidig til sig selv 4 skilling, for at han skulle passe godt på vandstanden i søen, hvad således tyder på at broderen har hjulpet Rasmus Graver med at bestride embedet ved slusen og søerne i området. Der var på samme tid åbenbart indgået en aftale om, at nogle Brønshøjbønder skulle oprense vandløbet ved slusen. Da to mand fra Brønshøj kort tid efter var i gang med dette arbejde havde Rasmus Graver sagt til dem, at der ikke ville blive lukket vand ud før også Buddingemændene havde betalt. Og det fik umiddelbart efter også Brønshøjbønderne til at beklage sig til myndighederne.

Ridefogeden skred nu til handling og pågreb Rasmus Graver, der blev sat i Blå-tårn, som var lenets arresthus. Han blev som vidne overført til herredstinget for at overvære selve retshandlingen, men han blev afskediget umiddelbart efter sagens behandling ved herredstinget. Selvom damvogteren ikke havde lukket vand ud af søen i 1634, havde han til gengæld samme år fået et bedre øje for de lukrative muligheder, der var ved at gøre bønderne omkring søen ”en tjeneste”, og det var vel denne form for selvstændig ”biindtægt,” som øvrigheden ikke ville acceptere. Men desuden var søens rolle som vandreservoir for København blevet så betydelig, at det ikke længere kunne tillades at damvogteren hævede og sænkede vandstanden efter eget og bøndernes forgodtbefindende.

I 1647 blev Utterslev Sø fuldstændig udtørret, med henblik på at lade søbunden beså med havre. Umiddelbart synes begrundelsen herfor noget mærkværdig, idet det blev påstået, at ”på det samme Sø kan tiltage og igen komme på fode på forrige tiders måde og maner til Hofholdningens Fornødenhed med Fiskeriet.” Ridefogeden havde tilbudt bønderne i de omkringliggende landsbyer, der havde jorder ned til Utterslev Sø: Husum, Brønshøj, Utterslev, Emdrup og Buddinge at de kunne få afgrøden for at pløje og tilså søbunden. Bønderne afslog dog tilbudet, fordi de ikke mente at kunne overkomme arbejdet. I stedet blev alle Sokkelund herreds bønder da sat til at udføre arbejdet.

Der blev sået 50 tdr. havre. I den forbindelse blev det også oplyst, at der i bunden af den østlige del af søen var stengrus, blåler og sandbund.

ATELIERHUSENE VED UTTERSLEV MOSE

af arkitekt **Viggo Møller-Jensen**

I min Akademitid spiste jeg tit i kælderen på Charlottenborg ved ”malcer- og billedhuggerbordet ” og kom til at kende mange af billedkunstnerne – deriblandt min kone, som var en af malerpigerne. Sammen med de to billedhuggere Povl Søndergaard og Johan Galster, skitserede jeg på papirservietterne forslag til et atelier med ovenlys tilknyttet en lille familiebolig. Sådan noget, måtte da kunne bygges som socialt boligbyggeri. Så var det sagen at finde et boligselskab og en velegnet byggegrund. Jeg gik op på Rådhuset og spurgte om en grund. Ingeniør Poul Vedel hos Stadsingeniøren (som senere selv blev Stadsingeniør) nævnte, at der ved Utterslev Mose blev gennemført en ny vej gennem et gartneri tilhørende torveinspektør Rannov – Grønttorvet.

Vi tog ud og blev klar over, at det var stedet. Så tegnede jeg en bebyggelsesskitse med 3 rækker små kædchuse med 7 i hver række på denne grund – gik op i Foreningen Socialt Boligbyggeri til direktør Rasmus Nielsen, som syntes, at det så spændende ud – men var temmelig umuligt at gennemføre. Men kontakten var sluttet. Vi skaffede en liste med ca. 30 interesserede blandt aktive malere og billedhuggere, som mulige lejere. Vi havde det held, at arkitekt-professoren Ivar Bentsen sad i boligforeningens bestyrelse og varmt støttede forslaget. Og Jørgen Sindballe, som var fuldmægtig i foreningen, holdt os underrettede om sagens forløb og muligheder. Så det blev i slutningen af 1941 til et færdigt projekt til indsendelse om materialebevilling og byggetilladelse – Vi var jo midt i besættelsestiden med store vanskeligheder for byggeriet.

Prisindhentning fra 3 håndværksfirmaer i murer, tømrer, snedker og VVS-fagene. Licitation og igangsætning i 42 og færdiggørelse og indflytning i 1943. Det blev fra starten besluttet at have 3 størrelser på husene dog med næsten samme atelierstørrelse, men i den ene række med sidelys i ateliererne, bedst egnet for billedhuggere. Billigst muligt udførelse med vandskurede facademure bølgeeternit-tage – som i øvrigt var erstatningspladen Sembrit. Der måtte for en fjerdedel af husene rammes funderingspæle af beton i mosegrunden. Man drøftede fælles centralvarmeanlæg, som ville koste 3500 pr. hus – men måtte selvfølgelig nøjes med kakkellovne til hver sine skorstene – 700 kr. pr. hus. Jeg husker, at håndværkerudgiften pr. hus var ca. 27000 for A – husene, 23000 for B – husene og 19000 for C – husene (disse priser må vel i dag ganges med 15 – 20).

Jeg husker, at byggepladsen en dag blev besat af en gruppe tyske soldater i stål-hjelm, som øvede sig i at skyde ud i mosen, og at jeg måtte holde på håndværkerne med en kasse bajere (50 stk. 15 kr.), indtil øvelsen var overstået – men ellers gik alt fredeligt og godt.

Ved planlægningen var det vigtigt at skaffe en lille udeplads ved atelieret og et materialeskur i forbindelse hermed. Det blev for de 2 rækker til en forskydning mellem atelier og bolig og deraf følgende også til en udeplads til haven, mens de små huse fik en sideforskydning med skrå indgangsplads og balkon mod dammen.

Udførelsen af de bræddeklædte overetager mellem de lyse underfacader og de lyse tage gav husene den lidt karske landlighed, som passer til moselandskabet.

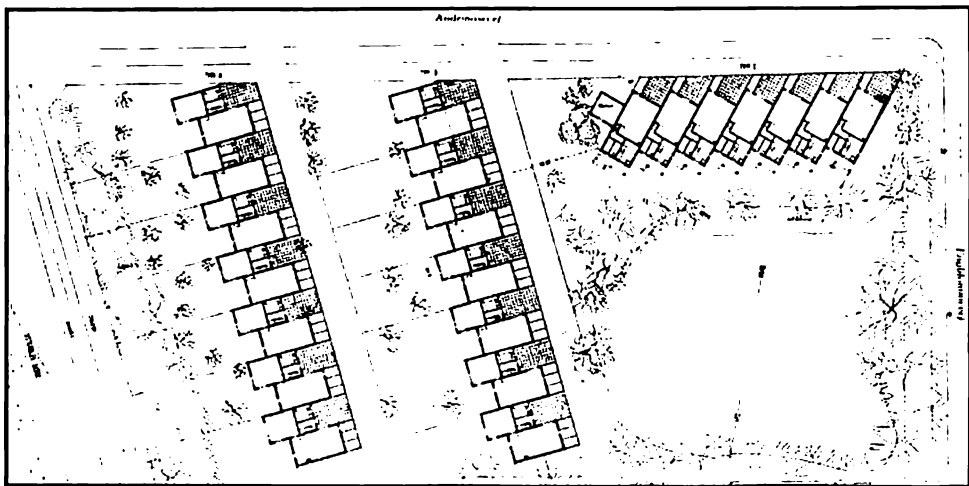
Jeg husker at mine studerende på Akademiet – hvor jeg netop i 41 var begyndt som lærer – kaldte husene for Bæverhytterne og mig, der jo kørte på min røde Nimbus iført pelskavaj- for Bæverjægeren.

Og det er så nu et halvt århundrede siden.

Viggo Møller Jensen, November 1992

Viggo Møller-Jensen var arkitekt og døde i 2003, 96 år gammel.

I sit lange liv nåede han at sætte sit præg på dansk arkitektur, dels ved at udtænke de her omtalte Atelierhuse ved Utterslev Mose, dels ved at projektere flere skoler i Grønland, Københavns Dag- og Aftenseminarium i Skovlunde og kursuscentret Klinton ved Rødvig Havn. I vores område har han også været med til at bygge Dommerparken (Hovmestervej/Frimestervej). Han var desuden professor ved Kunstakademiets Arkitektskole og var sammen med kollegaen Tyge Arnfred manden bag den dengang legendariske tegnestue *Fællestegnestuen*. Viggo Møller-Jensen var søn af en arkitekt og modtog mange priser.

Atelierhusene, plan, øverst Grønnemose Allé (her kaldet Andemosevej), til højre Engblommevej

Nr. 97, maj 2014

HUSUMVOLDENS ARBEJDSSTYRKE

OG LOKALOMRÅDET 1888 – 90

af Svend Ole Nielsen

Landbefæstningen var et stort forsvarsanlæg omkring København, som der siden 1879 var blevet agiteret stærkt for af konsilspræsident eller regeringslederen Estrup og partiet Højre og med støtte fra den danske kong Chr. 9. Projektningen af Københavns landbefæstning blev igangsat ved kgl. Resolution 24. april 1885. Befæstningsanlægget skulle bestå af 2 afsnit eller fronter. Vestfronten skulle udgøres af en voldlinje og en voldgrav med tilhørende batterier fra Køge bugt vest for Avedøre og Brøndbyøster over Rødovre til Utterslev Mose. Nordfronten bestod af en serie forter fra Gladsaxe over Buddinge, Gentofte og Lyngby helt ud til Dyrehaven og Øresundskysten. Omkring disse forter kunne der ved opstemning sættes store områder under vand. Det samme var i øvrigt også tilfældet med området ved Kagsmosen foran volden ved Utterslev.

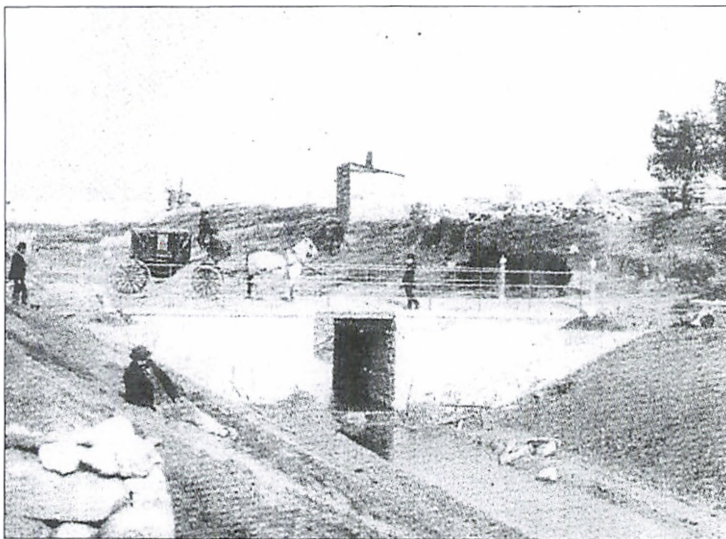
Husumvolden kaldtes den del af Vestfronten, der skulle strække sig fra Harrestrup Å til Utterslev Mose. I dag kan vi nyde de grønne og rekreative områder på og omkring Husumvolden. Men når vi benytter os af disse områder, er det nok de færreste af os, der tænker på hvor meget sved og hårdt arbejde det kostede at få den etableret.

For Husum befæstningsanlæg foreligger der en del statistisk materiale med oplysninger om fødested og opholdssted for arbejderne på denne sektion af Vestvolden fra juli til december 1888. På visse punkter afviger den fra andre sektioner af Vestvolden, bl.a. for antallet af svenskere, der var ansatte ved anlæggelsen af befæstningen var begrænset til ca. 8 %, eller i alt 50 mand, hvor den på andre afsnit var væsentligt højere. Det kunne måske forklares med entreprenørens forkærlighed for dansk arbejdskraft, men det må bero på gætværk. Der er også andre bemærkelsesværdige tal i denne statistik. Således udgjorde indfødte københavnere og dem fra Frederiksberg kun 5,6 % af arbejdsstyrken. De arbejdere, som var født i Københavns omegn, der bl.a. omfattede landsbyerne Herlev, Gladsaxe, Lyngby, Husum, Brønshøj, Utterslev udgjorde i alt 75 %. Der udover var der 9,7 % fra købstæder.

Ved betragtning af den anden del af statistikken, nemlig arbejdernes opholdssted, kan vi danne os et indtryk af den radius, hvorfra arbejderne rekrutteredes. Og her er tallene entydige. Det fremgår, at 22 % angiver seneste opholdssted for København og Frederiksberg og ca. 38 % Københavns omegn. Den lokale arbejdskraft udgjorde altså i alt 60 %.

Befæstningsarbejdet har sandsynligvis været med til at reducere arbejdsløsheden i København og omegn, da der fra 1880'ernes midte var tale om økonomisk krise med arbejdsløshed og stagnation i byggeri og anlægssektoren, især i København. Selvom der ingen tal er for, hvor stor en del af arbejderne, der tidligere havde været landarbejdere, skjuler der sig nok hovedsageligt landarbejdere bag den kolonne, der hedder "øvrige land," som seneste opholdssted. Den udgjorde i alt ca. 21 %, ligesom der i kolonnen "ikke angivet" opholdssted på 9 % befinder sig en del landarbejdere. Endelig udgjorde sidste opholdssted af folk fra købstæder i alt 9 %.

De i alt 141 arbejdere med adresse i København og på Frederiksberg flyttede ikke bort fra deres bopæl, da de var begyndt på arbejdet på fæstningsværkerne ved Husum. Ganske mange boede i de nybyggede arbejderkvarterer, bl.a. Saxogade og Absalonsgade. Herfra måtte de til fods tilbagelægge den lange strækning fra hjem til arbejdsplads og tilbage igen.

**Husumvolden, hvor Frederikssundsvejen krydser voldgraven, oktober 1889.
Måske er det en træt befæstningsarbejder, der tager sig et hvil
på voldskråningen til venstre i billedet**

Ifølge Berlingske Aften fra 5. april 1888 havde københavnere et dårligt ry blandt entreprenørerne. De manglede ifølge artiklen "kræfter og udholdenhed, eller også var de ikke tilstrækkeligt arbejdsvante." Eller også syntes de, at lønnen var for lav til det uvante og strenge arbejde. I artiklen nævnes at landarbejderne, hvoraf en del kom fra Jylland, til gengæld har fundet sig bedre til rette. Der kunne også være en anden udlægning af dette forhold. I Socialdemokraten fra 22. jan. 1887 blev der berettet om, at ikke bare var arbejdet usædvanligt hårdt, men arbejderne fra København og Frederiksberg skulle gå til og fra arbejdsstedet. En strækning, der frem og tilbage kunne nå op på 15 km. eller mere. De var i visse tilfælde først hjemme ved titiden, efter at de havde fået fri kl. 19. Og da de skulle møde kl. 6 den næste morgen, kunne de ikke nå at få megen søvn om natten.

De tilrejsende arbejdere uden for Københavnsområdet logerede sig i nærheden af arbejdspladsen. Et mindre antal på kroer i Herlev eller Brønshøj og et begrænset antal i de barakker, som var blevet bygget af Vestvoldens entreprenører. Det store flertal har dog fundet logi hos private i området umiddelbart op til byggeriet.

Endelig findes der også statistik for den aldersmæssige fordeling af de beskæftigede ved Husumvolden. Arbejdsdagens længde var i sommerperioden normalt på 13 timer. Fra kl. 6 morgen til kl. 19 om aftenen, indbefattet 2 timers mid-

dagspause. Der skulle således en god fysik til at bestride dette arbejde, som udelukkede de yngste og de ældste. Meget af arbejdet foregik med skovl og trillebør til de store jordarbejder. Normalt blev personer under 21 og dem, der var over 51, ikke antaget, men alligevel udgjorde personer mellem 18 og 20 år alligevel 5 %. Den samme procentdel udgjorde dem over 51 år i perioden fra juli til december 1888. Det var folk, der fysisk var i deres bedste alder, der udgjorde hovedparten af arbejdsstyrken af de i alt 642 beskæftigede. Således var halvdelen af arbejdsstyrken mellem 21 og 30 år og godt en fjerdedel mellem 31 og 40 år, mens 14 % var mellem 41 og 50 år. De fleste af de ansatte var ugifte. Kun 24 % havde en ægtefælle.

Arbejdsmanden L.P. Gratlöv (1865 – 1952) har i sin levnedsskildring beskrevet det hårde fæstningsarbejde: ”Nogle tør jeg nok sige blev ødelagt.” Han kommer også ind på de særlig skrappe ansættelsesforhold på fæstningsarbejdet ved Husumvolden. Han kom fra Lyngby til Husum, hvor han ansattes af firmact Gunnensen og Hoffmann, og hvor alt arbejde blev udført på dagløn. Alle risikerede således at blive fyret efter endt arbejdsdag, hvis formanden var utilfreds med arbejdsindsatsen. Formanden stod som regel på voldkanten og opfordrede til en bedre arbejdsindsats. Det blev en dag for meget for nogle arbejdere, idet 8 mand spontant nedlagde arbejdet på samme tid og gik op af graven. Der blev straks sendt bud efter nogle af Estrups gendarmere, der patruljerede i umiddelbar nærhed. De 8 mand, der havde nedlagt arbejdet fik besked på, at dem der ikke straks genoptog arbejdet ville blive bortvist og ville derefter ikke længere kunne få arbejde noget sted ved hele fæstningsbyggeriet. Fem mand genoptog arbejdet, men tre mand nægtede, heriblandt Gratlöv, og de blev af gendarmene fulgt til Husum by, hvor de fik besked på ikke mere at vise sig på fæstningsterrænet.

Men hvordan påvirkede det livet i lokalområdet, at så mange tilflyttere kom til i forbindelse med fæstningsbyggeriet. Det kan man bl.a. læse en del om i gendarmekorpsets dagbøger. I 1886 var der blevet tilknyttet en afdeling gendarmere til politistationen i Utterslev. De flyttede senere ind i nogle lokaler på det nuværende Provstevvej. Afdelingen bestod da i alt af 10 mand. Da fæstningsbyggeriet ved Husum var påbegyndt, iværksattes en mere intensiv patruljering i dette område. Af dagbogsnotaterne fremgår det bl.a. at området blev betydeligt mere uroligt og turbulent, end det var tidligere. Og der opstod efterhånden mange situationer, hvor gendarmene greb ind med anholdelser og med at notere personer for forseelser. En del befæstningsarbejdere var ofte berusede, og der opstod hyppigt slagsmål, som gendarmene skred ind over for med anholdelser. Gendarmernes opgave var således både at forhindre, at der opstod episoder mellem befæstningsarbejderne og lokalbefolkningen, men også at lægge en dæmper på optræk til skærmydsler mellem arbejderne indbyrdes.

En særlig episode, der fandt sted d. 26. maj 1889 illustrerer på mange måder de konflikter der latent var til stede i lokalområdet på dette tidspunkt. Søndag aften havde et større antal befæstningsarbejdere samlet sig i et lille skov anlæg på en sidevej. Her morede de sig med sang og harmonikaspil. En lokal mælkeforpagter kunne ikke acceptere dette, og han meldte det til gendarmene, og bad dem om at gribe ind. Da gendarmene kom til stede opfordrede de forsamlingen til at gå. Det kom til et skænderi, der endte i uroligheder, der bredte sig ind i Husum by. Der blev sendt bud efter flere gendarmere, der trak sablerne og brugte dem som slagvåben. Det hele endte med adskillige anholdelser, og adskillige blev noteret for opsætsighed, inden gemytterne igen faldt til ro.

Der var dog også indbyggere i Husum, som så med noget mildere øjne på tilstedeværelsen af de mange tilflyttede befæstningsarbejdere. På hjørnet af Frederikssundsvej 292 og Gl. Gadelandet lå der under opførelsen af Vestvolden fra 1888 til 1892 en købmandsforretning, som vel havde en pæn, men alligevel beskedene omsætning. Det ændrede fæstningsbyggeriet på. Forretningens omsætning af øl steg voldsomt, da de mange befæstningsarbejdere strømmede til for at købe øl til sig selv og deres kammerater. Man kunne vel forestille sig, at de brugte en del af de to timers middagspause til at gå til købmanden, for at købe øl til at stille tørsten ved det hårde arbejde. Købmanden måtte etablere flere og flere forsyninger fra bryggerierne, og alligevel har det knebet med at klare efterspørgselen i de første måneder.

Han fik imidlertid også et andet problem. Når arbejderne kom for at købe øl, havde de ikke de tomme flasker med sig. Og købmanden ville ikke afkræve dem tomme flasker, når de købte øl i så store mængder. Ølkuskene insisterede imidlertid på, at de ville have tomme flasker med, når de kørte tilbage til København. Købmanden så derfor ikke andre muligheder end at lade sin kone tage ud på volden, når arbejdsdagen var forbi kl. 19. Hun hankede så op i en trillebør og traskede hele vejen ud til Vestvolden, hvor hun gav sig til at samle tomme flasker for at køre dem hjem til købmandshandelen og læsse dem af. Det kunne godt gentage sig et par gange, indtil hun i skæret fra flagermuslygten havde fået samlet alle de tomme flasker sammen. Det blev et par hårde år for købmandsægtesparret, indtil Husumafsnittet var bygget færdigt.

Da det var tilfældet, solgte købmanden sin forretning og drog bort som en holden mand.

FORMÆND FOR LOKALHISTORISK SELSKAB FOR BRØNSHØJ, HUSUM OG UTTERSLEV 1990-2016

1990-1992	Jesper Ewald	2012-2012	Jørgen Rosc
1992-1995	John Bjørklund	2012-	Bo Öhrström
1995-2012	Jens Peter Gjaldbæk		

TO AF SELSKABETS

VIDENDE OG PRODUKTIVE PERSONER GENNEM ÅRENE:

Svend Olsen

Svend Olsen (1929-2013), uddannet litograf, boet i Brønshøj fra 1959 til sin død. Aktiv i den lokale grundtjersforening og Brønshøj Grundtjersforening, medlem af lokalrådet og Medborgerhusets styringsgruppe.

Svend var umådelig aktiv med at interviewe lokale borgere, sidde med næsen dybt begravet i arkivalier på Lands- og Rigsarkivet og med generelt at opsnappe og skrive lokalhistoriske artikler.

Svend havde tæft for at få ældre medborgere til at fortælle deres historier – og få dem skrevet ned til glæde for alle os andre. Han kunne stille de spørgsmål, som fik folk til at huske og så fortælle.

Svends interesse for lokalhistorien bredte sig ud over Brønshøj-Husum, idet han også have en rolle i forbindelse med opstarten af lokalhistorisk arbejde i bydelen Bispebjerg. Også der var han meget aktiv og bidrog ved på mange møder og ved forskellige arrangementer at fortælle om sider af bydelens historie, som han kendte ganske godt. Som altid virkede Svends store engagement for arbejdet med lokalhistorie smittende på andre. Samarbejdet med Svend Olsen blev således på en måde også en forløber for det, der førte til en sammenslutning af Lokalhistorisk Selskab for Brønshøj, Husum og Utterslev og Lokalhistorisk Forening, Bispebjerg i 2002.

Christian Kirkeby (f. 1942) uddannet bygningskonstruktør, arkitekt i Københavns Kommune, medforfatter af 'Rapport fra Nørrebro' 1974, medlem af Vesterbro Lokalråd 1978-81. Akvarelmaler. Hovedforfatter til den omfattende serie 'Historiske Notater' og en lang række lokalhistoriske bøger, bl.a. 'Folmer Bendtsen - en maler i Nordvest', 2008. Bor i dag i Humleby på Vesterbro.

Christian er opvokset i både Husum og Bispebjerg. Han har været aktiv i Nørrebro Beboeraktion (Blågårdsgade), i Vesterbro Beboeraktion i slutningen af 70'erne og begyndelsen af 80'erne og har i en årrække beskæftiget sig med lokalhistorie. Han var en af drivkræfterne i Lokalhistorisk Forening, Bispebjerg og aktiv part i fusionen med Lokalhistorisk Selskab for Brønshøj, Husum og Utterslev. Han har bidraget med adskillige kvartervandringar samt mange bøger, artikler og foredrag. Christian har siden barndommen altid strejft rundt, hvor han boede, og hvor han arbejdede som kommunal arkitekt i 25 år i København, så han kender hver eneste vej i Nordvest-kvarteret. Han brugte tillige sin store viden i Vejnavneudvalget i kommunen. Christian er stadig aktiv i Lokalhistorisk Selskab for Brønshøj, Husum og Utterslev.

Udvalgte arrangementer gennem 25 år

- 1991 'Om Indlemmelsen 1901' ved Ingeniør Jørn Bentz
- 1992 Byvandring langs Svenskelejrens volde ved Asger Fog
- 1993 Rundvisning ved Bispebjerg Hospitals område
- 1994 'Folketællingen 1787' ved Kjeld W. Rasmussen
- 1995 'Vestvolden' ved Jan V. Larsen fra 'Vestvoldens venner'
- 1996 Omvisning i ruinerne af bisp Absalons borg
- 1997 Besøg på Rødovregård og Rødovre kirke
- 1998 Besøg på Politihistorisk Museum, Fælledvej
- 1999 'Dagligt liv i Sokkelund Herred' ved lektor Benito Scocozza
- 2000 Tur i Brønshøj ved Asger Fog, '- det grønne Brønshøj'
- 2001 Besøg og omvisning på Frilandsmuseet, Kgs Lyngby
- 2002 Besøg Tomgårdens Brandstation
- 2003 Besøg i Nationalbankens Museum, Havnegade
- 2004 Udflugt til Andelslandsbyen Nyvang ved Holbæk
- 2005 Besøg i Musikhistorisk Museum, Åbenrå Kbh. K
- 2006 Besøg i Arbejdermuseet, Rømersgade
- 2007 Rundvisning i Grundtvigs Kirke ved Thomas Viggo Pedersen
- 2008 Besøg på vandbeholderen på Bellahøjvej
- 2009 'Brønshøj - set med redaktørens øjne' ved Flemming Anthony
- 2010 Rundvisning på Dansk Jødisk Museum, Proviantpassagen
- 2011 Omvisning på Kastellet ved Flemming S Eriksen
- 2012 'Københavnske Åer' ved Christian Kirkeby
- 2013 Brønshøj Kirke og Brønshøj Kirkegård ved Karsten Woll
- 2014 Udflugt til Hvissingestenen og Ejbybunkeren
- 2015 Besøg i Den engelske Havby ved Inge Egede Andersen

MØDER

Tirsdag d 24. januar 2017 kl 19-21: Lokalhistoriske Billeder. Kom og se billeder fra 1950'ernes Brønshøj-Husum, hvor Bellahøjhusene var helt nye, Ove Sprogøe og Dirch Passer indspillede 'Der kommer altid en sporvogn' på Torvet, og et 17" B&O TV sort/hvid kostede 2.095 kr. Aftenen indledes med en billedserie af nedbrydningen af Højdebeholderen på Bellahøjvej. Børge Svendsen var på pletten og tog billeder af arbejdet med at fjerne den borgagtige kæmpebygning, der havde stået siden 1913. Sted: Pilegården, salen på 1. sal. Alle er velkomne. Gratis adgang. Arr. Lokalhistorisk Selskab for Brønshøj, Husum og Utterslev.

Tirsdag d. 14. februar 2017 kl. 19.00 – 21.00 afholdes GENERALFORSAMLINGEN for Lokalhistorisk Selskab i lokalerne i Karens Hus, Bispebjerg Bakke 8, 2400 København NV. Inden vi begynder generalforsamlingen vil der blive vist en film fra indvielsen af Grundtvigs Kirke d. 8. sept. 1940 og et lille udvalg af historiske billeder fra Bispebjerg.

Dagsorden iflg. vedtægterne:

1. Valg af dirigent
2. Formandens beretning
3. Godkendelse af det reviderede regnskab
4. Fastsættelse af kontingent
5. Valg til bestyrelsen
 - Valg til bestyrelsen for en toårig periode
 - Valg af bestyrelsessuppleanter
 - Valg af revisor
 - Valg af revisorsuppleant
6. Indkomne forslag
7. Eventuelt

Tirsdag d. 7. marts 2017 kl. 16: Omvisning i Carlstad-Udstillingen i Rytterskolen på Brønshøj Torv, Brønshøjvej 1, ved tidl. museumsleder ved Brønshøj Museum Lars Cramer-Petersen. På Rytterskolens 1. sal. finder man genopbygningen af Carlstad-udstillingen, som med 18 scenarier med 300 forskellige figurer i størrelsesforholdet 1:32 fortæller om en af Danmarkshistoriens mest dramatiske perioder, hvor en stor svensk angrebsstyrke i næsten to år havde deres hovedlejr i Brønshøj og Utterslev. Vi skal se udstillingen og desuden en tur hen omkring de tre kobbørtårne, der blev indviet i 2009 til minde om den svenske belejring. Tilmelding: info.lhsbhu@gmail.com. Mødested: Rytterskolens indgang. Varighed: 1 time

ARKIVET

Velkommen i Lokalhistorisk Arkiv, der holder til i Kulturhuset Pilegården, Brønshøjvej 17 1. sal. Alle er velkommen til at kigge forbi og stille spørgsmål, bladre i Brønshøj-Husum Avis (vi har næsten komplette årgange fra 1926-2005) eller kigge lokalhistoriske billeder. Flg. torsdage i tiden op til jul 2016 holder vi åbent: 8. dec. (Julestue) - 15. dec. Alle torsdage kl. 18-20. Giv endelig lyd, hvis du gerne vil kigge forbi på et andet tidspunkt. Send en mail til hbs@nr83.com, så laver vi en aftale.

Lokalhistorisk Selskab for Brønshøj, Husum og Utterslev
Hjemmeside: www.lokalhistorie-bhu.dk

Facebook: Lokalhistorisk for Brønshøj, Husum og Utterslev

Formand: Bo Öhrström, Dyssevænget 74, 2700 Brønshøj, tlf. 4046 9984
e-mail: bo.oehrstroem@gmail.com

Næstformand: Helge Baun Sørensen, Upsalagade 4, st.tv., 2100 Kbh. Ø
tlf. 3542 7625, e-mail: hbs@nr83.com

Kasserer: Anne Brix Christiansen, Dyssevænget 74, 2700 Brønshøj
tlf. 3150 9205, e-mail: anne.brix.christiansen@gmail.com

Christian Kirkeby, Ernst Meyers Gade 20, 1772 Kbh. V, tlf. 2546 8917
e-mail: chr.kirkeby@live.dk

Anne-Lise Crety, Bjernedevej 13, 2700 Brønshøj, tlf. 3871 4485
e-mail: alk.cre@gmail.com

Manfred Crety, Bjernedevej 13, 2700 Brønshøj, tlf. 3871 4485
e-mail: mcretym@gmail.com

Redaktør af Nyt fra Lokalhistorien:

Thomas Viggo Pedersen, Tagensvej 256, st.tv., 2400 København NV
tlf. 3581 1233, e-mail: thomas@viggopedersen.dk

Suppleanter:

Svend Ole Nielsen, Birkedommervej 93, 1, 2400 København NV
tlf. 3887 1049, e-mail: svole2@gmail.com

Karen Højgaard, Fjenneslevvej 14, 3.th., 2700 Brønshøj
tlf. 4141 8518, e-mail huleboer@youmail.dk

Hvis man ønsker at modtage e-mails om Selskabets arrangementer, bedes man indsende egen e-mail-adresse til bo.oehrstroem@gmail.com

Kontingent for 2016: 150 kr. for enkeltmedlemmer, 200 kr. for husstands-medlemskab og 200 for foreninger/institutioner m.m.

Bankkonto ved kontingentindbetaling: reg.nr. 9570, konto.4 99 24 58

tryk: Tryk & Kopiservice, Toftemosevej 35, 2650 Hvidovre, tlf. 2713 2020